

1999-27a_beheersplan-waterkeringen-blauwdruk

stowa

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer

Beheersplan Waterkeringen

Blauwdruk

99

27

BEHEERSPLAN WATERKERINGEN

Blauwdruk

99 27

Arthur van Schendelstraat 816

Postbus 8090, 3503 RB Utrecht

Telefoon 030 232 11 99

Telefax 030 232 17 66

E-Mail stowa@stowa.nl

Internet www.waterland.net/stowa

ISBN 90.5773.077.4

Ten geleide

Voor u ligt de 'Blauwdruk Beheersplan Waterkeringen'. Deze 'blauwdruk' is tot stand gekomen in reactie op de behoefte van waterkeringbeheerders aan een handreiking voor het opstellen van een Beheersplan Waterkeringen voor de waterkeringen in hun gebied. Waterkeringen beveiligen het achterliggende gebied tegen hoogwater. De zorg voor de waterkeringen omvat activiteiten als vaststellen van beleid, vertalen beleid in functionele eisen, toetsen, opzetten en bijhouden legger en beheersregister, toezicht op activiteiten van derden, inspecteren, monitoren, plannen, ontwerpen, aanleggen, onderhouden, verbeteren, etc.

In het beheersplan worden al deze activiteiten voor de planperiode vastgelegd. Met het opstellen van het beheersplan wordt invulling gegeven aan de verplichting zoals vastgelegd in de provinciale verordeningen waterkering. Maar dat is niet het belangrijkste. Het beheersplan is vooral een hulpmiddel voor de waterkeringbeheerder voor het vastleggen van het beleid om op basis daarvan te komen tot een afgewogen programma aan maatregelen. Doel is daarbij integraal invulling te geven aan het functionele beheer. Het beheersplan is te beschouwen als een paraplu, waar het totale beheerssysteem voor de waterkeringen voor uw organisatie in is vastgelegd.

Het opstellen van een Beheersplan Waterkeringen past in een verdere rationalisering van het beheer in het algemeen en sluit aan bij een steeds meer bedrijfsmatige manier van werken. Kernbegrippen daarbij zijn onderbouwing en verantwoording, effectiviteit en efficiëntie, monitoring en toetsing, communicatie en afstemming. Het beheersplan is daarmee niet alleen een intern document voor de waterkeringbeheerder, maar doet tevens dienst als middel voor communicatie en afstemming met externe partijen en betrokkenen.

De 'Blauwdruk Beheersplan Waterkeringen' is bedoeld voor *alle* beheerders die waterkeringen onder hun beheer hebben (rijkswaterstaat en waterschappen). De blauwdruk is daarom breed opgezet en geschikt voor de verschillende typen waterkeringen (primair en regionaal) die Nederland rijk is (zoals zee-, meer- en rivierdijken, duinen, (boezem)kaden, waterkerende kunstwerken en constructies, etc.). De blauwdruk kan daarbij het beste vergeleken worden met een uitgebreid geannoteerde inhoudsopgave, waarin naast de methodiek van het beheersplan, richtlijnen worden gegeven voor de concrete invulling van het beheersplan voor uw eigen organisatie. Op diverse plekken in de blauwdruk zijn daarvoor tevens voorbeelden opgenomen. De blauwdruk gaat vergezeld van een toelichting op de inhoud en een handleiding voor het gebruik van de blauwdruk.

Blauwdruk, toelichting en handleiding zijn tevens uitgebracht op CD-rom. Met deze handige CD-rom kunt u een vliegende start maken bij het opstellen van het beheersplan voor uw eigen organisatie. Daarbij kunt u desgewenst ondersteund worden door de 'Helpdesk BPW' die naar aanleiding van de totstandkoming van de blauwdruk door STOWA en Unie van Waterschappen is opgezet. Bij de helpdesk kunt u met al uw BPW-vragen terecht.

Het STOWA-project 'Beheersplan Waterkeringen' is uitgevoerd door de combinatie Arcadis Heidemij, GeoDelft en Infram, met als projectleider drs. F.J.J. Thijs (Infram) en als projectmedewerkers ir. T.G. Stoutjesdijk (GeoDelft) en ing. M. Veendorp (Arcadis Heidemij). In de begeleidingscommissie hadden zitting: met als voorzitter J. van den Boomgaard (waterschap Veluwe), ing. J.J.G. Langelaan (Unie van Waterschappen), ing. A. van der Veer (Rijkswaterstaat, directie Noord-Holland), ing.

T.H. Koekkoek (waterschap De Grootte Waard), ir. E. A. van Kleef (DHV), ing.
R.W.G.M. Melis (Hoogheemraadschap van Uitwaterende Sluizen in Hollands
Noorderkwartier) en ir. L.R. Wentholt (STOWA).

Utrecht, december 1999

De directeur van STOWA,

ir. J.M.J. Leenen.

Voorwoord

<klik: voeg uw eigen voorwoord in>

Leeswijzer

Voor u ligt het Beheersplan Waterkeringen van <klik: naam waterkeringbeheerder> . Dit plan behandelt de wijze waarop het beheer van de waterkeringen wordt vormgegeven en uitgevoerd. Het beheersplan bestaat uit een statisch en een dynamisch deel.

● Statisch deel '*Grondslagen voor beheer*'

Een weinig aan veranderingen onderhevig deel dat de grondslagen voor het te voeren beheer bevat. Het geeft aan:

- waarom (*hoofdstuk 1*),
- wat (*hoofdstuk 2*) en
- hoe (*hoofdstuk 4*) het waterschap beheert,
- welke uitgangspunten er volgen uit beleid, wet- en regelgeving (*hoofdstuk 3*),
- wat de doelstellingen zijn voor het beheer (*hoofdstuk 5*) en wanneer de doelstellingen moeten zijn bereikt (10 jaar).

Het statisch deel zal over het algemeen voor meerdere jaren worden vastgelegd. Redenen voor bijstelling kunnen zijn een aanpassing van beleid, wet- en regelgeving, wijzigingen van het beheerde areaal, een reorganisatie, wijziging van randvoorwaarden (natuurlijke oorzaken, activiteiten van derden) en/of kennisontwikkelingen/nieuwe inzichten.

● Dynamisch deel '*Beheer komende periode*'

Een jaarlijks bij te stellen deel. Het bevat:

- een evaluatie van het gevoerde beheer in het afgelopen jaar en een vergelijking van de huidige situatie met de gewenste (vereiste) situatie (*hoofdstuk 6*).
- dit alles leidt tot bijstelling in het pakket aan concrete activiteiten voor de komende planperiode (5 jaar) die nodig zijn in het beheer om de streefbeelden te bereiken en in stand te houden (*hoofdstuk 7*).
- een doorkijk naar het beheer voor de langere termijn (tot 10 à 15 jaar) (*hoofdstuk 8*).

Redenen voor het *jaarlijks bijstellen* van dit deel zijn:

- verwerken van de maatregelen die het afgelopen jaar wel, niet of extra zijn uitgevoerd,
- verwerken van de consequenties van deze aanpassing van maatregelen uit het afgelopen jaar voor het maatregelenpakket van de komende 5 jaar,
- verwerken van de resultaten van de laatst uitgevoerde toetsing op veiligheid,
- een bijstelling van beleid en/of prioriteiten door het management of het bestuur, waardoor ook bijstelling van het maatregelenpakket voor de komende 5 jaar nodig kan zijn.

Inhoudsopgave

Ten geleide

Voorwoord

Leeswijzer

STATISCH DEEL

1	Inleiding	1
1.1	Waterkeringszorg als taak	1
1.2	Achtergrond	1
1.3	Doel en opzet Beheersplan Waterkeringen (BPW).....	2
1.4	Kader	3
1.5	Vaststelling van het plan	4
2	Areaalbeschrijving.....	5
2.1	Inleiding.....	5
2.2	Beheersgebied	5
2.3	Gebruik (functietoekenning)	6
2.4	Zonering	10
2.5	Eigendomssituatie	11
3	Beleid, wet- en regelgeving	13
3.1	Wetgeving en extern beleid.....	13
3.2	Eigen beleid.....	16
3.3	Strategische beheersvisie.....	17
4	Uitwerking van het beheer	19
4.1	Organisatie.....	19
4.2	Beleids- en beheerproces.....	19
4.3	Beheersinstrumenten	24
4.4	Beheersfilosofie.....	29
4.5	Procedures en communicatie.....	31
4.6	Informatiebeheer	32
5	Streefbeelden en functie-eisen	33
5.1	Inleiding.....	33
5.2	Streefbeelden en functie-eisen	33

DYNAMISCH DEEL

6	Doelevaluatie	43
6.1	Referentiesituatie voor evaluatie.....	43
6.2	Evaluatie maatregelen afgelopen jaar	45
6.3	Kwaliteitsontwikkeling areaal.....	45
6.4	Conclusie(s).....	45
7	Beleid en kosten in planperiode 2000-2004	45
7.1	Inleiding.....	46
7.2	De beoogde functionele effecten.....	46
7.3	Het te voeren beleid per Beleidsproduct.	48

7.4	De benodigde financiën.....	50
7.5	Personele inzet.....	51
7.6	Prioriteiten-beschikbare middelen.....	52
8	Doorkijk na planperiode	53

BIJLAGEN

Overzicht bijlagen.....	54
Bijlage 1 Begrippen.....	55
Bijlage 2 Inhoud legger en beheersregister	58
Bijlage 3 BBP-producten Waterkeringszorg.....	60
Bijlage 4 Referenties en onderliggende nota's.....	61

Statisch Deel
grondslagen voor beheer

1 Inleiding

1.1 Waterkeringszorg als taak

Tekst waterschappen

Krachtens de Waterschapswet en het Reglement voor het <klik: naam waterschap> heeft het waterschap de taak voor de waterstaatkundige verzorging van het door haar beheerde gebied. Dit betekent dat het waterschap onder andere de zorg heeft voor de waterkeringen in het door haar beheerde gebied. Andere taken van het waterschap zijn de zorg voor <klik: overige taken>.

Het waterschap is een *doelcorporatie* die voor de uitoefening van haar taak een algemeen bestuur (<klik: naam algemeen bestuur>) heeft en een dagelijks bestuur (<klik: naam dagelijks bestuur>). Dit document richt zich op de zorg voor waterkeringen en de wijze waarop het waterschap deze zorg uitvoert ten behoeve van de ingezetenen, de gerechtigden tot gebouwde zaken en de gerechtigden tot ongebouwde zaken. Daarnaast is er ook een taak die het beheersgebied overschrijdt. Dit is onder meer het geval als de te beheren waterkering onderdeel uitmaakt van een dijkkring.

Tekst rijkswaterstaat

Het rijk is verantwoordelijk voor het beheer van een aantal van de waterkeringen die ons land tegen het water moeten beschermen. Het rijk beheert waterkeringen indien er sprake is van een waterkering waarvoor in de regio voldoende draagvlak ontbreekt en de voorliggende waterkeringen. Voorliggende waterkeringen zijn waterkeringen die niet direct bescherming bieden aan een aansluitend dijkkringgebied. Naast deze waterkeringen is het rijk verder belast met het handhaven van de kustlijn.

In het kader van deze taken voert Rijkswaterstaat directie <klik: naam directie> het beheer over <klik: beheerde waterkeringen>. Dit document richt zich op de zorg voor waterkeringen en de wijze waarop rijkswaterstaat deze zorg uitvoert ten behoeve van de samenleving in het beschermde gebied. Daarnaast is er ook een taak die het beheersgebied overschrijdt. Dit is onder meer het geval als de te beheren waterkering onderdeel uitmaakt van een dijkkring.

1.2 Achtergrond

Tekst waterschappen

Het opstellen van een Beheersplan Waterkeringen is verplicht gesteld in de provinciale verordening die gebaseerd is op art. 14 van de Wet op de waterkering. Ook vanuit het Beleids- en Beheerproces (BBP) is er een positie ingeruimd voor een beheersplan waterkeringen met een overkoepelend beleid voor waterkeringen. Dit komt voort uit de behoefte aan een moderne sturingsfilosofie gericht op output.

Tekst rijkswaterstaat

Het opstellen van een Beheersplan Waterkeringen is verplicht gesteld in de provinciale verordening die gebaseerd is op art. 14 van de Wet op de waterkering. Ook vanuit de maatschappij wordt steeds meer gevraagd om inzicht in (de achtergronden van) het beheer. Rijkswaterstaat heeft mede hiertoe de IBO-bedrijfsvoering geïmplementeerd: deze streeft een heldere en transparante productgerichte bedrijfsvoering. De beheersplannen vervullen hierin een prominente rol als onderbouwing van de begroting(aanvraag) en de allocatie van middelen.

Er is behoefte aan eenduidige doelstellingen, normen en richtlijnen voor het beheer van waterkeringen. Bovendien dienen de resultaten van het beheer van de waterkeringen voor de middellange en langere termijn inzichtelijk te zijn. De noodzakelijke afstemming met <klik: overheden/instanties> kan ook gemakkelijker aan de hand van een document.

De voorgeschreven instrumenten toetsing op veiligheid, keur, legger, beheersregister, beheersplan en calamiteitenplan hangen nauw met elkaar samen en vormen, naast onder meer begroting en jaarrekening, de bouwstenen van het beheerssysteem. De samenhang tussen deze bouwstenen wordt vastgelegd in dit beheersplan.

De onderbouwing van het beleid (hoofdstuk 5) is beschreven in diverse onderliggende beleidsnota's die deel uitmaken van dit beheersplan.

1.3 Doel en opzet Beheersplan Waterkeringen (BPW)

Met het beheersplan als rapport wordt ten eerste voldaan aan de verplichting, zoals vastgesteld in de provinciale verordening waterkeringen van de <klik: provincie(s)>. Het opstellen van een BPW is echter geen doel op zich. Als eerste kan het gezien worden als een hulpmiddel voor het vastleggen van beleid om op basis daarvan te komen tot een afgewogen programma aan maatregelen dat moet leiden tot een functionele invulling van het integrale beheer door <klik: naam waterkeringbeheerder>.

Het BPW is te beschouwen als een paraplu waar het totale beheerssysteem voor de waterkeringen van <klik: uw organisatie> in is vastgelegd. Om dit doel te bereiken is het beheersplan als volgt opgezet.

Het beheersplan:

- beschrijft het beheerde areaal;
- geeft een korte beschrijving van landelijk en regionaal vastgesteld beleid, wet- en regelgeving;
- vertaalt dit in concrete doelstellingen die het waterschap de komende jaren wil bereiken, inclusief bijbehorende functie-eisen;
- beschrijft de systematiek waarmee de beheerder de streefbeelden denkt te bereiken (beheersfilosofie, -strategie, communicatie, procedures, informatiebeheer en -beheersing);
- geeft een weergave van de actuele kwaliteitstoestand;
- evalueert het gevoerde beheer van het afgelopen jaar;
- geeft aan welke maatregelen, inclusief de daarvoor benodigde financiën, de komende vijf jaar nodig zijn om de streefbeelden te bereiken en te handhaven; dit is een vertaling van het statisch deel in concrete beheersacties waarmee duidelijk wordt op welke wijze de beheerder invulling geeft aan zijn taak.

Hierdoor is het geschikt voor zowel intern als extern gebruik. Voordelen van een beheersplan zijn:

- **heldere eenduidige doelstellingen en functie-eisen** (normen en richtlijnen voor beheer van waterkeringen, waarin een integrale afweging heeft plaatsgevonden voor meerdere functies en aspecten);
- **transparantie** in de werkwijze van <klik: uw organisatie>;
- **efficiëntie** in het te bepalen maatregelenpakket: op basis van bewust gekozen prioriteiten zo zuinig mogelijk omgaan met de beperkt beschikbare middelen;
- **communicatie** met bestuurders: het invullen van beleid, aangeven wat de doelstellingen zijn (als concrete vertaling van beleid naar uitvoering), welke maatregelen nodig zijn om de doelstellingen te bereiken en hoeveel dit kost;
- **verantwoording** afleggen naar bestuur en maatschappij over het beheer in het afgelopen jaar;

- **afstemming binnen <klik: uw organisatie>**, doordat het integraal en multifunctioneel gebiedsbeheer is beschreven in één document met een eenduidige en complete beschrijving van beheersnormen;
- **afstemming met derden**, zowel verticale als horizontale coördinatie: rijk, provincie, gemeenten, belangengroeperingen, particulieren, aanliggende waterschappen, enz. Bijvoorbeeld afstemming over het ruimtegebruik of de wijze waarop invulling wordt gegeven aan bepaalde functies.

1.4

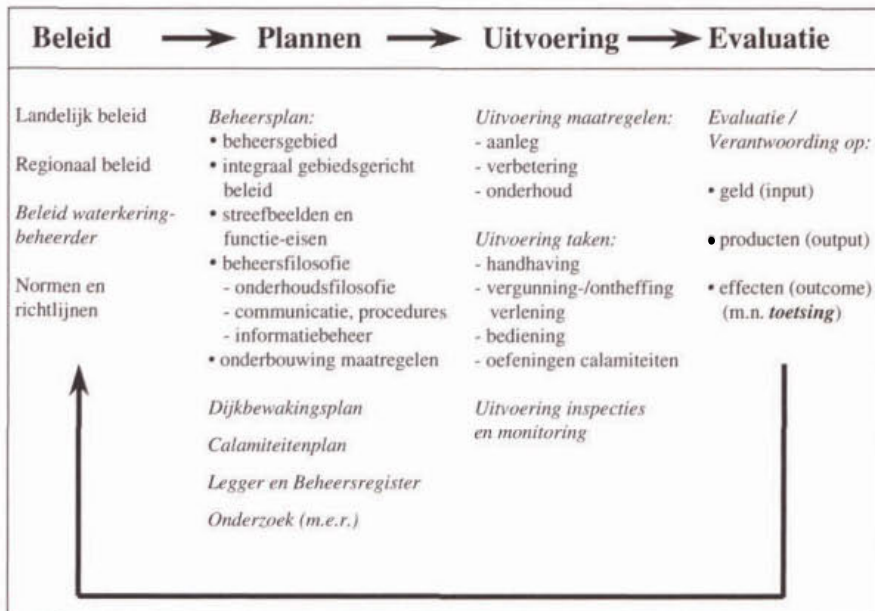
Kader

Beheer omvat de totale zorg voor een gebied en heeft betrekking op alle activiteiten die <klik: uw organisatie> uitvoert. Dit beheersplan richt zich op waterkeringen. Waterkeringen beveiligen het achterliggende gebied tegen hoogwater. De zorg voor waterkeringen omvat activiteiten als vaststellen beleid, vertalen beleid naar functie-eisen, toetsen, opzetten en bijhouden van legger, beheersregister en keur, toezicht op activiteiten van derden (voor zover van toepassing op de zorg van het waterschap), inspecteren, monitoren, plannen, ontwerpen, aanleggen, onderhouden, verbeteren, enz. Dit wordt geïllustreerd in figuur 1-1.

Benadrukt wordt dat dit een cyclisch proces is. De evaluatie kan aanleiding geven om het beleid te handhaven, het beleid aan te passen of om nieuw beleid te formuleren. Op dat moment is de cyclus beleidsontwikkeling, -voorbereiding, -uitvoering en -evaluatie eenmaal volledig doorlopen.

Gezien de reikwijdte van het beheer zijn er documenten en instrumenten die nauw verbonden zijn met het beheersplan of daarvan worden afgeleid. Denk aan toetsen (evaluatie van beheerseffecten voor functie waterkeren), leggers, beheersregisters, de keur, informatiesystemen voor programma van maatregelen, bijdrage aan meerjarenbegroting, voortgangs- en verantwoordingsrapportages.

BEHEER WATERKERINGEN

figuur 1-1

Proces beheer waterkeringen

Het beheersplan voor waterkeringen richt zich op het documenteren van de stappen vanaf het vastleggen van beleid en het formuleren van streefbeeld tot het doen van voorstellen

voor het uit te voeren pakket aan maatregelen. Om een beheersplan op te stellen en uit te voeren is ook gebruik nodig van instrumenten als legger, beheersregister en calamiteitenplan en de resultaten van de vijfjaarlijkse toetsing. Het beheersplan vormt als het ware een paraplu, waar meerdere onderdelen onder vallen. Hierdoor wordt het beheerproces transparant en (bij)stuurbaar. Door middel van het beheersplan wordt helder zichtbaar gemaakt wat <klik: uw organisatie>, waarom en hoe doet. Hierbij hoort een bedrijfsmatige werkwijze.

1.5 Vaststelling van het plan

Het BPW is een verplicht document en wordt evenals de onderliggende afzonderlijke beleidsnota's worden bestuurlijk vastgesteld. De vaststelling van het plan geschiedt met toepassing van de in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht geregelde procedure. Dit betekent dat het plan ter inzage wordt gelegd en dat door belanghebbenden zienswijzen kunnen worden ingebracht.

Tekst waterschappen

Het beheersplan waterkeringen en de afzonderlijke beleidsnota's worden door <klik: naam dagelijks bestuur> voorlopig vastgesteld. Daarna vindt inspraak plaats. Vervolgens wordt het beheersplan waterkeringen voorgelegd aan <klik: naam algemeen bestuur> waar het definitief wordt vastgesteld.

Tekst rijkswaterstaat

De vaststelling van het beheersplan geschiedt ingevolge artikel x van de verordening met toepassing van de in afdeling 3.4 van de *Algemene wet bestuursrecht (Awb)* geregelde openbare voorbereidingsprocedure. De terinzageleggingstermijn bedraagt vier weken. Rijkswaterstaat zendt het besluit tot vaststelling van het beheersplan binnen vier weken na het nemen van het besluit aan Gedeputeerde Staten. Ten minste een maal in de vijf jaar besluit de beheerder of het beheersplan wordt herzien.

2 Areaalbeschrijving

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van wat <klik: uw organisatie>beheert. In detail is in de legger beschreven wat bij het waterschap in beheer is. Het is dus niet de bedoeling om informatie dubbel te registreren.

2.2 Beheersgebied¹

- <klik: beschrijving beheersgebied>
- <klik: hoofdlijnen waterkering>
- <klik: typen waterkeringen>

In de legger en het beheersregister² zijn meer gedetailleerde gegevens vastgelegd voor elk onderdeel. Bij elke waterkering is of zal worden aangegeven:

- wat de functie van het desbetreffende waterstaatswerk is;
- wie met het onderhoud is belast (onderhoudsplichtigen);
- wat het onderhoud omvat (onderhoudsverplichting);
- wat richting, vorm, afmeting en constructie is;
- hoe de opbouw van de ondergrond en dijklichaam is;
- wat de belastingen zijn.

Ook is of zal worden aangegeven de:

- niet waterkerende objecten (kabels en leidingen, verhardingen, gebouwen, dijkmeubilair, aanlegsteigers, beschoeiingen, enz.);
- waterkerende objecten (keer-, schut- en duikersluizen, gemalen, tunnels, coupures, dijkmuuren, keerwanden, kistdammen, kwelschermen, vloedschotten, 1^e en 2^e keermiddel);
- bekledingen (waterkerende doeleinden);
- dijkgraslanden en beplantingen.

In het BPW zal in een latere versie ook nog het gebruik worden vastgelegd (zie ook § 2.3):

- LNC (landschap, natuur en cultuurhistorie; flora, fauna, actuele natuurwaarden, potentiële betekenis);
- agrarisch gebruik (gebruiksvormen, invloed op waterkerende functie, pacht, kosten en baten, enz.);
- recreatief medegebruik;
- oppervlak en eigendom.

¹ Bij het beschrijven van de areaalindeling wordt onderscheid gemaakt tussen primaire en regionale waterkeringen. Een verdere onderverdeling is mogelijk indien het beheersgebied hier toe aanleiding geeft.

² zie hoofdstuk 3.

2.3

Gebruik (functietoekenning)

De waterkering is aangelegd ter bescherming van het achterliggende land tegen overstroming. Maar naast deze waterkerende functie kunnen er ook nog andere functies zijn toegekend aan de waterkering of kan sprake zijn van medegebruik. Ook kunnen er functies in de nabijheid van de waterkering zijn die van invloed zijn op de functie waterkeren. In deze paragraaf worden de voornaamste overige functies genoemd, en wordt kort hun invloed op de functie waterkeren geschetst. Een en ander betekent dat afstemming nodig is tussen de verschillende toegekende functies. Indien relevant is een onderscheid aangebracht tussen duinen en dijken.

Naast <klik: uw organisatie> spelen ook het rijk, de provincie en de gemeenten een belangrijke rol bij de functietoekenning en het inrichten van het gebied. In het kader van integraal beheer, waar ook andere beheerders aan gehouden zijn, zal men in onderling overleg moeten streven naar een gebiedsgerichte aanpak.

Functies die kunnen voorkomen zijn:

- agrarisch gebruik;
- natuur en landschap;
- recreatie;
- wonen en werken (bebouwing);
- transport (wegverkeer, verhardingen);
- cultuurhistorie;
- kabels en leidingen;
- drinkwaterwinning;
- scheepvaart.;
- aan- en afvoer van water, ijs en sediment.

De toelichting op de functies is in principe van toepassing op het gehele areaal van primaire en regionale waterkeringen. Bij elke functie is ook kaartmateriaal opgenomen van het huidige medegebruik van waterkeringen.

Agrarisch gebruik

Een groot gedeelte van de dijktafsluitingen en de 'groene' kades heeft een agrarische gebruiksvorm. Agrarisch gebruik kan diverse vormen aannemen:

- beweiding (eventueel in aangepaste vorm);
- hooiland;
- fruitteelt.

Voor het agrarisch gebruik gelden een groot aantal randvoorwaarden die in het beheersplan en in beheersovereenkomsten moeten zijn vastgelegd.

Daarbij kan worden gedacht aan:

- al of niet beweiding toegestaan en het soort vee (schapen, paarden, koeien);
- perioden waarin beweiding is toegestaan;
- eisen aan de bovengrond (erosiebestendigheid);
- hoogte van de beplanting;
- gebruik van materieel;
- maaitijdstippen.

In het register kan de algemene grondgebruiksvorm worden aangegeven. Het bereiken van de gestelde doelen en streefbeelden kan sterk beïnvloed worden door de eigendomssituatie (zie ook § 2.5). Aangezien de landbouw rond waterkeringen in het rivierengebied een voorname plaats inneemt is het van groot belang om duidelijkheid te hebben over de pacht- en/of eigendomssituatie. Dit om conflicten tussen de waterkeringsbeheerder en de agrariër te voorkomen.

■ = Agrarisch medegebruik

Figuur 2-1 Voorbeeldfiguur: locaties met agrarisch medegebruik op primaire waterkeringen

Natuur en landschap

Zowel de duinen langs de Noordzeekust, als veel van de primaire waterkeringen en regionale waterkeringen hebben een belangrijke functie voor natuur en landschap.

Dijken

De dijktaaluds hebben allereerst een belangrijke rol als standplaats voor stroomdalflora. De stroomdalflora bestaat uit soorten die zich vanuit Midden-Europa langs de rivieren tot in de laagvlakte hebben verspreid. Zij bevinden zich hier aan de noordwest grens van hun verspreidingsgebied. Gezien hun oorspronkelijk continentale herkomst hebben de meeste vertegenwoordigers van de stroomdalflora een voorkeur voor droge, warme, kalkrijke omstandigheden zoals die zich voordoen op de rivierduinen en oeverwallen.

Voor de vegetatie biedt de dijk in tegenstelling tot een vlak terreindeel een grotere diversiteit aan standplaatsen. Deze variatie ontstaat door verschillen in overstromingsduur, expositie (bezonning) en hellingshoek. Ruimtelijke verschillen in beheersvormen voegen een extra dimensie toe aan standplaatsfactoren. In de afgelopen decennia is de oppervlakte en kwaliteit van de natuur op de taluds steeds verder afgenomen. Oorzaken hiervan zijn dijkverbetering, ongunstige beheersvormen en een toename van externe milieu-invloeden.

Voorts functioneren de dijken veelal als ecologische verbindingzone in het landschap. Zowel buitendijks als binnendijks liggen omvangrijke en/of waardevolle natuurgebieden die door dijken langs rivieren of meren met elkaar verbonden worden. Een groot deel van de Nederlandse dijken is mede daarom opgenomen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Regionale waterkeringen vormen, evenals de primaire waterkerende dijken, een belangrijk aandeel in de ecologische verbindingzones. Vaak zijn de natuurwaarden gekoppeld aan begroeiing langs de oevers en in kwelvegetatiezones langs de teen van de waterkering.

Duinen

Terwijl het duingebied maar 2 % van het Nederlands grondgebied beslaat, komt tweederde van alle Nederlandse plantesoorten en soorten broedvogels hier voor. De doelstellingen van het rijksbeleid ten aanzien van natuur en landschap in het kustduingebied zijn onder andere verwoord in het Natuurbeleidsplan 1990. Hierin is het gehele duingebied aangewezen als kerngebied van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In brede duingebieden wordt gestreefd naar het herstel en het ontwikkelen van natuurlijke processen. Voorbeelden hiervan zijn verstuing, duinvoming en sluftervorming. In een natuurlijk duingebied kan hiervoor het beheer worden geextensiveerd. In smalle duingebieden en bebouwde delen zoals boulevards is verstuing een ongewenst verschijnsel.

Een bijzondere karakteristiek van het duingebied is de aanwezigheid van gradiënten. Met name de overgang van zoet naar zoet, zoals bij een slufte, biedt een bijzonder biotoop voor de flora. Andere belangrijke gradiënten in duingebieden zijn die van nat naar droog, zoals in sommige valleien en de overgang van kalkarm naar kalkrijk.

Cultuurhistorie

Zoals bij recreatief gebruik reeds is opgemerkt hebben de waterkeringen in Nederland een karakteristieke cultuurhistorische oorsprong. Deze cultuurhistorie is niet alleen terug te vinden in het dijktracé (vaak gelegen op oude oeverwallen of stroomruggen) maar ook in de aanwezigheid van karakteristieke bebouwing, niet alleen woningen maar ook forten, versterkingen en keerwanden. De Hollandse Waterlinie heeft internationaal erkenning als wereldmonument. Ook de stadswallen van oude bastidesteden hebben een monumentale betekenis, evenals restanten van kastelen en burchten. Het is duidelijk dat bij de toetsing goed vastgelegd moet zijn welke veiligheidseisen worden gesteld en dat hiervoor in het beheersplan de onderhouds- en beheersmaatregelen worden vastgelegd.

Van de duinen is de cultuurhistorie beperkt, maar op sommige plaatsen wel aanwezig. Zo vormen vroeger aangelegde stuifdijken op sommige plaatsen de basis van het thans aanwezige duingebied. Ook zijn op sommige plaatsen overblijfselen van bunkers terug te vinden.

Recreatie

Omdat de verkeersbelasting als gevolg van recreatief verkeer veel invloed kan hebben op de veiligheids- en onderhoudstoestand, zal goed moeten worden vastgelegd hoe het recreatief medegebruik geregeld en beheerst wordt. Het type recreatie verschilt duidelijk tussen dijken en duinen.

Dijken

De recreatieve waarde van een dijk wordt met name bepaald door de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden op en om de dijk. Over het algemeen vormt de dijk een scherpe grens in het landschap met sterke contrasten in ruimtelijk beeld en kleinschaligheid. De recreatieve waarde uit zich door een hoge intensiteit van recreatief verkeer; met name in de weekenden en de zomerperiode. In relatie tot de waterkerende functie van een waterkering dient er voor gezorgd te worden dat geen overmatige aantasting van het dijkprofiel of de constructies optreedt. De recreatieve waarde van regionale waterkeringen houdt veelal verband met het gebruik van de oever als aanlegplaats of gebruik als visplaats, alsmede het kleinschalige gebruik door wandelaars en fietsers. Daarnaast zijn er ook talrijke regionale waterkeringen waar volop gebruik gemaakt wordt door recreatief verkeer met auto's en motoren.

Duinen

Bij recreatie is het goed onderscheid te maken tussen het natuurlijke duingebied, dat het overgrote deel uitmaakt van het duingebied en het bebouwde deel bij boulevards, strandlagen en in de duinen.

In het natuurlijke duingebied is er sprake van extensieve recreatie in de vorm van fietsen en wandelen over bestaande paden. Deze functie is doorgaans niet strijdig met die van waterkeren.

De intensieve recreatie is geconcentreerd bij strandlagen en badplaatsen. Bij strandlagen vergt de doorsteek door en over het duin bijzondere aandacht van de keringbeheerder. In de badplaatsen is nagenoeg het gehele duin verhard. Hier is er sprake van volledige verwevenheid van de recreatieve en de waterkerende functie. Voor de duinvoet zijn doorgaans in het badseizoen ook nog strandpaviljoens geplaatst. Het behoud van het zandvolume en het herstel van stormschade vraagt hier de bijzondere aandacht van de beheerder.

De stranden worden doorgaans verpacht door de Dienst Domeinen aan de gemeenten. De gemeenten geven vergunningen uit aan de paviljoenhouders en voor bijvoorbeeld

bouwactiviteiten. De keringbeheerder geeft de gemeente advies op basis van haar keur en beheersplan.

Voor de keringbeheerder zijn de volgende zaken van belang:

- hoeveelheid zand in het dwarsprofiel;
- buffer tussen de basiskustlijn en de waterkering;
- positie t.o.v. de duinvoet;
- wijze van fundering;
- ligging van de nutsleidingen;
- periode in het jaar.

Benadrukt wordt dat het primaire belang van de beheerder de sterkte van de kering is en de veiligheid achter de waterkering. Het risico die een paviljoenhouder loopt is zijn eigen verantwoording en die van de gemeente, de vergunningverlener.

Wonen en werken

Op veel plaatsen worden waterkeringen gebruikt om langs te wonen. Daarnaast kan er buitendijks industrie gesitueerd zijn die een directie relatie heeft met de rivier (transport- of koelwaterfunctie). Dit impliceert dat binnen de waterkering en bijbehorende beschermingszones veel objecten voorkomen in de vorm van woonbebouwing en andere opstallen die van directe invloed zijn op de veiligheid van de waterkering.

Het is voor de verantwoordelijke beheerder van de waterkering een noodzaak, om in het kader van de toetsing van de waterkering op veiligheid vast te leggen, welke eisen voor de aanwezige objecten gelden. Ook dient aangegeven te worden op welke wijze de controle op de geldende eisen plaats vindt. Dit geldt eveneens voor de aanwezige tuinen (zie ook agrarisch gebruik).

Gekoppeld aan het leggerprofiel zullen de eisen moeten worden vastgelegd. In het register worden de grondgebruiksvormen aangegeven met een verbijzondering in het beheersplan. Het toekomstig gebruik wordt gereguleerd met het bouwbeleid, zie ook §3.2).

Transport

Dijken

Dijken hebben veelal een ontsluitingsfunctie voor woningen, percelen en bedrijven die gelegen zijn aan de dijk. Ook functioneert een weg over een dijk veelal als een verbindingsroute tussen verschillende kernen of als route voor het openbaar vervoer.

Duinen

De transportfunctie aan de zeereep beperkt zich over het algemeen tot kernen gelegen aan zee. Hierbij kan met name gedacht worden aan boulevards langs de zeereep. Ook transport over toegangswegen tot (semi-)permanente bebouwing op het strand is in relatie tot de waterkeringstaak van belang.

Voor de keringbeheerder is bij een smal duingebied een goede bereikbaarheid van het kerende duin van belang. Dit kan d.m.v. een brede weg, bijvoorbeeld een schelpenpad, achter langs de duinen. Dergelijke paden kunnen soms, onder bepaalde voorwaarden, ook voor recreatieve doeleinden worden gebruikt.

Kabels en leidingen

Door de aanwezigheid van bebouwing langs de waterkering wordt ook voor de aanleg van nutsleidingen gebruik gemaakt van waterkeringen. De aanwezigheid van dergelijke leidingen en van andere obstakels dient in het register te worden vastgelegd. Bij de toetsing van de waterkering worden de aanwezige leidingen en leiding-kruisingen getoetst op eisen ten aanzien van ontwerp, sterkte, bescherming, en afsluitmogelijkheden. Langs de Noordzeekust zijn diverse aanlandingspunten van olie- en gasleidingen, telecommunicatieleidingen e.d.

Drinkwaterwinning

Het duingebied langs de Nederlandse kust is voor de drinkwatervoorziening van belang om de volgende redenen:

- Duinen bieden de mogelijkheid voor de infiltratie en de ondergrondse opslag van voorgezuiverd water. De relatief onaangeroerde staat van het duingebied heeft ertoe bijgedragen dat er vrijwel geen bodemverontreiniging is opgetreden.
- Het duingebied is veelal vrij van storende menselijke activiteiten. De inrichting van het duingebied als infiltratie- en wingebied is daarmee vrij eenvoudig te realiseren.

De waterwinning vindt veelal in de middenduinen of de binnenduinstrand van brede duingebieden plaats zodat er geen directe relatie ligt met het beheer van de eerste duinenrij, vaak de primaire waterkering. Waterwinning kan hier wel strijdig zijn met een zo natuurlijk mogelijk beheer van de waterkering.

De kustachteruitgang door voortgaande erosie heeft in sommige gevallen enig effect op de omstandigheden voor de waterwinning. Dit wordt met name veroorzaakt door gewijzigde grondwaterstanden ten gevolge van de kustafslag.

Drinkwaterwingebieden, die niet in de kuststreek zijn gelegen kunnen ook invloed hebben op de wijze waarop primaire waterkeringen aangelegd en beheerd worden. Onttrekking van grondwater ten behoeve van de drinkwatervoorziening in het binnenland kan van invloed zijn op de fluctuaties van de grondwaterstand of de potentiaal rond een dijk. De winning kan van invloed zijn op het zettingsproces wat op haar beurt negatieve gevolgen kan hebben op de stabiliteit van de waterkering. Het is dus aan te bevelen om in overleg met het betreffende drinkwaterbedrijf duidelijke afspraken te maken en eventueel studies uit te voeren naar de gevolgen van drinkwaterwinning in de nabijheid van een primaire waterkering.

Scheepvaart

Scheepvaart als functie in relatie tot waterkeringen betreft de waterkerende kunstwerken (o.a. sluisen, stormvloedkeringen) en dijken en dammen. Bij de eerste gaat het om verkeer dat de waterkering kruist, bij de tweede om de invloed van scheepvaart op de waterkerende functie van bijvoorbeeld een dijk. Kaden en geleidewerken kunnen zich bevinden in de waterkering of de bijbehorende beschermingszones.

Aan- en afvoer van water, ijs en sediment

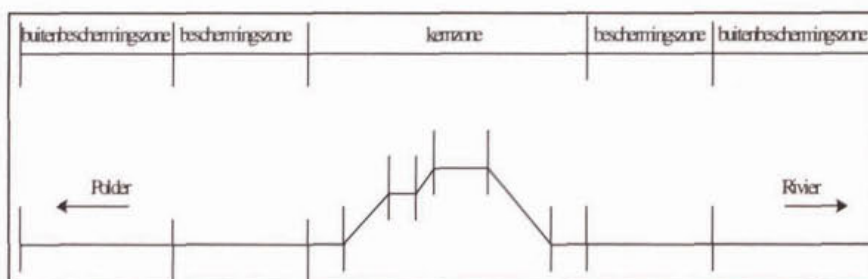
De aan- en afvoer van water kan in dwars- en langsrichting van de waterkering plaatsvinden. De eerste heeft betrekking op waterkerende spuisluisen en doorlaten. De tweede is van toepassing indien de waterkering van directe invloed is op het natte profiel van de parrallel lopende watergang of rivier.

2.4

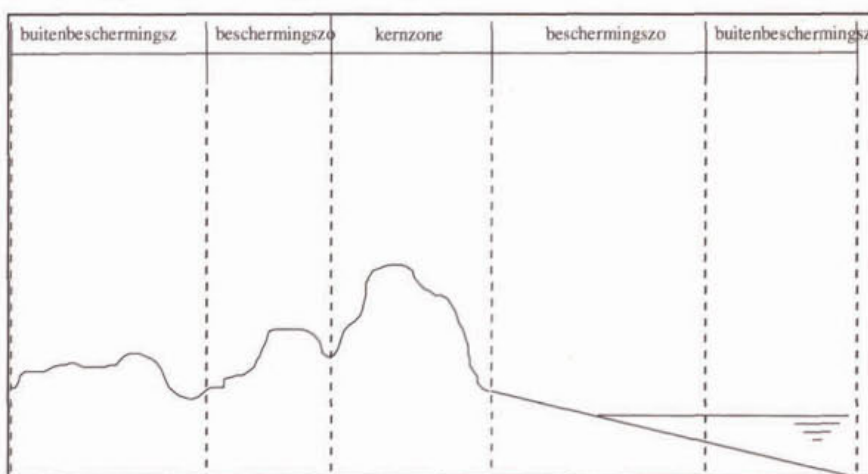
Zonering

Naast gebieden met overlappende gebruiksvormen en taken van verschillende beheerders, zijn ook nog andere 'gebiedsgrenzen' van belang. In de legger of de keur zijn door het waterschap zones vastgelegd waarbinnen onderhoudsplicht geldt. Daarnaast kan het waterschap vanuit het beleid op onderdelen (bijvoorbeeld bouwbeleid) ook aanvullend grenzen aangeven: waar mag wel en waar mag niet gebouwd worden en onder welke voorwaarden. Een zelfde opmerking geldt ook ten aanzien van ontgravingen of ophogingen in de nabijheid van de waterkering. Een bepaalde zone ter weerszijden van de waterkering is aan te geven als 'invloedszone'. Deze invloedszone is in de huidige situatie veelal op vuistregels gestoeld (bijvoorbeeld 'een strook die zich uitstrekt van 30 meter uit de buitenteen tot 30 m uit de binnenteen'). Er kan ook voor worden gekozen per activiteit (ontgraven, aanbrengen van grond, bebouwing) aansluitend op de toetsing van de waterkering, deze invloedszones te berekenen op basis van de daadwerkelijk aanwezige grondslag en geometrie.

Onderstaande figuren geven de zonering van zowel een dijk als een duin. De indeling in zones is voor elke waterkering identiek. De omvang van elke zone echter, varieert per waterschap. Voor een verklaring van de begrippen kunt u de begrippenlijst raadplegen.

Figuur 2-2 Zonering primaire en regionale dijk

Figuur 2-3 Zonering duin

De zeewaartse begrenzing van de buitenbeschermingszone is niet eenduidig te definiëren. In de meest ruime definitie kan hiervoor de NAP -20 m lijn voor worden aangehouden.

2.5 Eigendomssituatie

Over het algemeen is de eigendomssituatie van waterkeringen vrij divers, vaak historisch gegroeid en soms in meer of mindere mate gerelateerd aan voorgenoemde functies. Veelal is een deel van de waterkering in eigendom van de waterkeringbeheerder. Een ander deel is in eigendom van derden waarvan weer een deel door anderen wordt gepacht.

Voorbeeld:

De grastaluds op de dijken zijn verpacht voor agrarisch gebruik. De grond is uitgegeven in 6-jarige en 1-jarige pachtovereenkomsten. Beweiding gebeurt met schapen en jongvee.

Langs rivierdijken en regionale waterkeringen komt het ook voor dat de ondergrond in eigendom is van de waterkeringbeheerder terwijl de op de waterkering gelegen weg in beheer is bij de wegbeheerder (b.v. gemeente of provincie).

Bij de regionale waterkeringen komt ook de situatie voor dat het buitentalud in beheer is bij de boezembeheerder (bijv. ander waterschap). Voor het nautisch beheer op de boezemwateren kan dan nog een andere beheerder verantwoordelijk zijn (bijv. provincie).

In de beheersplannen zullen met name de afspraken ten aanzien van onderhoudsverantwoordelijkheid en controle daarop moeten worden vastgelegd, alsmede de (taak)gegevens van de eigenaren, pachters en derden.

Het beleid ten aanzien van de eigendomssituatie staat in § 3.2.

3 **Beleid, wet- en regelgeving**

3.1 **Wetgeving en extern beleid**

Voor de uitvoering van de beheerstaak door een waterschap is een aantal wetten van belang. Deze wetten functioneren als randvoorwaarde voor de beheerstaak van de waterkeringbeheerder. Deze paragraaf gaat in op de voornaamste wetten en regels die aan de basis liggen voor de waterkeringstaak.

Tekst waterschappen

Waterschapswet

Waterschappen zijn functionele democratische bestuursorganisaties die als hoofdtaak het weren, beheersen en beheren van het water hebben. Artikel 2 van de Waterschapswet belast de waterschappen met de zorg voor de waterkeringen. Dat betekent dat de waterschappen de primaire publiekrechtelijke verantwoordelijkheid dragen voor de aanleg, het beheer en onderhoud van de waterkeringen in hun gebied.

Tekst rijkswaterstaat

Rijksbeheer

In een aantal gevallen is het beheer van waterkeringen opgedragen aan het rijk (o.a. Deltadammen, Afsluitdijk). Het rijksbeheer betreft de waterkeringen waarvoor in de regio door het ontbreken van een direct achterland de draagkracht ontbreekt, voorliggende waterkeringen en, vanwege het bovenregionale karakter, het handhaven van de kustlijn.

Wet op de waterkering

De Wet op de waterkering heeft een tweeledig karakter. Allereerst geeft de wet de kaders voor de beveiliging tegen overstromingen van dijkkringgebieden door primaire waterkeringen en de wijze waarop deze bestuurlijk wordt gerealiseerd en in stand gehouden. De wet verschaft in belangrijke mate de wettelijke grondslag voor het realiseren en in stand houden van 'de veiligheid tegen overstromingen'. De wet geldt voor de dijkkringgebieden en de primaire waterkeringen die in de bijlage van de Wet op de waterkering zijn opgenomen.

In de tweede plaats verschaft de wet de bestuurlijk-juridische instrumenten voor een versnelde versterking van primaire waterkeringen om eerste maal aan de vereiste veiligheid te voldoen. Voor dijkversterkingswerken die onder de Wet op de waterkering vallen geldt de normale wetgeving: de vergunningsstelsels, m.e.r.-plicht en onteigeningswet zijn van toepassing. Evenwel voorziet de wet in een gecoördineerde besluitvorming en rechtsbescherming.

Tevens verplicht de Wet op de waterkering de beheerders van primaire waterkeringen om een vijfjaarlijkse toetsing uit te voeren. Ten aanzien van de toetsing geldt een rapportageplicht.

Deltawet

Deze wet vormt de wettelijke grondslag voor de afsluiting van de zeearmen tussen de Westerschelde en de Nieuwe Waterweg. Tevens vormt zij de grondslag voor de versterking van de hoogwaterkering langs de kust en die langs de wateren van de benedenrivierengebied en de delta waarop het tij nog invloed heeft. De wet verplicht de waterkeringbeheerder (Rijk of waterschap) tot het uitvoeren van genoemde werken. Verder bevat de wet een bijdrageregeling om te voorzien in de kosten van uitvoering van de noodzakelijke werken.

Deltawet grote rivieren

Deze bijzondere wettelijke voorziening is naar aanleiding van de hoogwaters in 1993 en 1995 vastgesteld. Deze wet maakte het sinds de invoering mogelijk om de onveiligste dijkvakken langs de grote rivieren versneld te versterken. Aangezien de wet enkel betrekking heeft op de zwakste dijken en kaden is de reikwijdte van de wet beperkt. Ook heeft de Deltawet grote rivieren een beperkte geldigheidsduur. In december 1996 zijn de laatste plannen door Gedeputeerde Staten vastgesteld.

Rivierenwet³

De Rivierenwet is een van de wettelijke regelingen die randvoorwaarden stelt aan de uitvoering van verbeteringsplannen. Doel van de Rivierenwet is de verzekering van de goede staat van de belangrijkste rivieren en stromen te weten:

- de Rijn, de Maas, de Schelde, de Eems en de Dollard en alle rivieren en stromen die hun water naar één van deze rivieren afvoeren;
- de Oosterschelde;
- De Hollandse IJssel beneden de afdamming bij Gouda;
- de Overijsselse Vecht;
- het Zwarte Water en het Zwolsche Diep;
- benedenstroomse deel van de Donge.

Bepaalde handelingen in zowel het zomer- als het winterbed zijn in voornoemde rivieren en stromen verboden. Met de inwerkingtreding van de Beleidslijn Ruimte voor de rivier (1996) worden aanvragen van rivierenwetvergunningen getoetst aan deze beleidslijn. Doel van de beleidslijn is het creëren van meer ruimte voor rivieren, de duurzame bescherming van mens en dier tegen hoogwater en de beperking van de materiële schade.

Kustnota 'Kustverdediging na 1990'

In 1990 is gekozen door de rijksoverheid voor het dynamisch handhaven van de kust. Voor de duinenkust betekent dit dat de kustlijnachteruitgang tot staan gebracht is, maar wel op zo'n manier dat de dynamiek van de kust (het vrije spel van water, zand en wind) zo veel mogelijk in tact blijft. Voor dijken en dammen betekent dit dat de constructies sterk en op hun plaats blijven.

Het handhaven van de kust betekent het in stand houden van de basiskustlijn. De basiskustlijn is een technisch hulpmiddel en is een vertaling van het zandvolume in een dwarsprofiel.

Het handhaven van de kustlijn is iets anders dan het handhaven van de waterkering. De basiskustlijn ligt grofweg op dezelfde plaats als de laagwaterlijn en de waterkering ligt in het duingebied. De basiskustlijn geeft de keringbeheerder een garantie dat de structurele erosie van de kust niet rechtstreeks de waterkering aantast.

Overige wettelijke regelingen

Naast genoemde wetgeving volgen ook randvoorwaarden voor het waterkeringsbeheer uit andere wettelijke regelingen zoals de Wet ruimtelijke ordening, Boswet, Natuurbeschermingswet, etc., etc.).

Keur

Naast nationale wetgeving is ook de Keur van de waterkeringbeheerder zelf van belang. De Keur wordt behandeld in paragraaf 3.2.

³ Een wetsvoorstel voor integratie in de Wet beheer rijkswaterstaatswerken is aanhangig. Met de invoering van deze wet komt de Rivierenwet te vervallen.

Beleidslijnen

Naast bovengenoemde wetten zijn er een aantal beleidsnota's die hun effect hebben op de waterkeringstaak van een waterbeheerder. De voornaamste beleidslijnen zijn:

- Beleidslijn Ruimte voor de rivier;
- Vierde Nota Waterhuishouding (NW4);
- 1^e en 2^e Kustnota;
- Deltaplan Grote Rivieren;
- Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra;

3.1.1

Provincie

Conform artikel 2 van de Waterschapswet heeft de provincie de bevoegdheid tot het opheffen en het instellen van waterschappen, tot regeling van hun gebied, taken, inrichting, samenstelling van hun bestuur en categorieën van omslagplichtigen en tot de verdere reglementering van het waterschap.

De voornaamste provinciale verordening op het gebied van de waterkeringszorg is de 'Provinciale Verordening Waterkeringen'. De provinciale verordening is <klik: wel/niet> vastgesteld op <klik: datum> door de provincie <klik: provincie>. Deze verordening is voor een deel bepalend voor de invulling die de waterbeheerder aan zijn taak geeft. Zo stelt de provinciale verordening onder meer:

- dat de beheerder verplicht is een BPW op te stellen;
- aan welke vereisten zowel de legger als het beheersregister moeten voldoen;
- dat een waterbeheerder verplicht is een calamiteitenplan op te stellen.

Verder stelt de verordening nadere regels vast inzake beheersplannen, overzichtskaarten, leggers, beheersregisters, verslagen en calamiteitenplannen.

Een andere taken van de provincie die van belang zijn voor de waterkeringszorg zijn onder meer de ruimtelijke ordening, het beleid op het gebied van natuur en landschap en het bodem- en ontgrondingenbeleid. De provincie geeft op hoofdlijnen en voor een langere termijn (10-30 jaar) richting aan de ruimtelijke indeling van het gebied. In het streekplan wordt voor een periode van tien jaar vastgelegd waar en hoeveel ruimte beschikbaar is voor verschillende functies. Concreet wordt het streekplan uitgewerkt in de bestemmingsplannen van gemeenten.

3.1.2

Gemeente

Een belangrijk instrument is het bestemmingsplan. Dit plan is bindend waar het de functietoewijzing van zowel het stedelijk als het landelijk gebied van een gemeente betreft. Verankering van de waterkeringszones in het bestemmingsplan van de gemeente(n) versnelt en vereenvoudigt de besluitvorming rond het beheer van de waterkering.

Het beheersgebied valt onder de bestemmingsplannen van de volgende gemeenten:

- <klik: gemeenten>.

Het gemeentelijk beleid dat betrekking heeft op een waterkering en omliggende gebieden is beschreven in de landschapsbeleidsplannen of groenstructuurplannen van de betreffende gemeente. De meeste gemeenten beschikken over deze plannen. Een landschapsbeleidsplan schept op gemeentelijk niveau een kader dat richting geeft aan de verschillende initiatieven en maatregelen gericht op behoud en ontwikkeling van de kwaliteiten van het landschap in de meest brede betekenis van het woord. Dit gemeentelijk landschapsbeleidsplan is voor een belangrijk deel voorwaardenscheppend voor de beheersvormen op en rond de waterkering.

Sommige gemeenten beschikken over een toeristisch beleidsplan waarin zaken als het gebruik van het strand, het aantal strandpaviljoens en het aantal strandlagen is geregeld.

3.2 Eigen beleid

Het eigen beleid van de beheerder voor het waterkeringsbeheer geeft invulling aan de vrijheid die de waterbeheerder binnen het kader van wetten, verordeningen, leggers en richtlijnen heeft.

Belangrijke terreinen waarop de waterkeringbeheerder zelf beleid kan formuleren zijn:

Vergunning-ontheffingsverlening en keurhandhaving

In de Keur stelt de waterkeringbeheerder regels aan activiteiten in, op en aan de waterkering. Hierop kan het bestuur onder bepaalde voorwaarden ontheffing/vergunning verlenen. De richtlijnen voor de ontheffingsverlening kunnen betrekking hebben op:

- bebouwing;
- beplanting;
- kabels;
- leidingen;
- overige activiteiten in, op en aan waterkeringen.

Handhaving heeft betrekking op het handhaven van de Keur. Instrumenten daarbij zijn:

- schouwvoering (procedure, uitvoering en sanctie) ;
- bestuursdwang en dwangsom (Waterschapswet, art. 61-69).

Bouwbeleid

Bij het (ver-)bouwen van niet-waterkerende objecten in, op of nabij rivierdijken moet voldaan worden aan verschillende ontwerp-eisen. Stabiliteit en erosie zijn de twee belangrijkste aspecten die een rol spelen bij de invloed van niet-waterkerende objecten op de functie waterkeren. Bebouwing is dan ook slechts acceptabel, wanneer duidelijk is dat ondanks de aanwezigheid ervan, de waterkering voldoende veiligheid blijft bieden. Andere aandachtspunten zijn zettingsgevoeligheid van de bodem, kwelgevoeligheid van de ondergrond en de vraag of het ruimtebeslag van de bebouwing en de benodigde ruimte voor een eventueel benodigde toekomstige dijkversterking niet strijdig zijn.

Het bouwbeleid is juridisch verankerd in de keur. Hiermee heeft het waterschap een instrument in handen voor het handhaven van het beleid.

Mogelijke hoofdlijnen van het bouwbeleid zijn:

- bestaande bebouwing indien mogelijk sparen;
- geen nieuwbouw toe staan.

Duinen

Permanente bebouwing voor de waterkering loopt het risico schade op te lopen bij stormvloed. Het rijksbeleid is thans zeer terughoudend in het toestaan van nieuwe bouwactiviteiten. De provincies zullen begin jaren 2000 dit beleid verder verfijnen, zodat op een verantwoorde wijze medegebruik mogelijk wordt.

Naar aanleiding van onderzoek van het Waterloopkundig Laboratorium lijkt het er op dat bebouwing op het duin geen extra risico voor de waterkering met zich meebrengt, zij het dat dit niet ten koste gaat van het zandvolume in het dwarsprofiel. Bebouwing voor en op de waterkering loopt echter een groter risico dan die er achter.

De bebouwing en de bijbehorende (nuts)infrastructuur kan een belemmering vormen bij het plegen van onderhoud aan de waterkering.

Beplantingsbeleid

Voor het beplantingsbeleid zijn ondermeer van belang:

- de situering van de beplanting;
- aanwezige ondergrond;
- toegestane (soorten) beplanting, beworteling;
- toepassen van overhoogte op pipingbermen;
- benutten van overhoogten op- en afritten

Als beplanting op en langs dijken kan onderscheid gemaakt worden tussen bomen, struiken, heggen, hagen en erfbeplanting. De plaats in het dijkprofiel waar de verschillende beplantingen mogen voorkomen, hangt af van de schade die de betreffende planten aan kunnen richten, gelet op erosie, stabiliteit en piping. Hierbij is met name de diepte en de breedte van de beworteling van belang.

Beweidingsbeleid

Hierbij kan aandacht geschonken worden in het al dan niet toelaten van vee op de dijktafsluitingen, de hoeveelheid en het soort vee. Door hun omvangrijke gewicht zullen koeien en paarden eerder schade aanrichten aan de topplaat van een dijktafsluiting dan bijvoorbeeld schapen.

Aankoopbeleid

Aankoop is bijvoorbeeld gewenst in relatie tot duurzaam waterkeringbeheer en het bewerkstelligen van andere beheersvormen. Aankoop van gronden is vaak actueel als er sprake is van verbeterwerken aan de waterkering. Ook kan aankoop van gronden noodzakelijk zijn ten behoeve van rivierbedcompensatie of herbouw van panden of opstallen.

Het is wenselijk om voor de eigendomsverwerving een lange termijn te hanteren (bijv. 25 jaar). De kansen op fricties met huidige eigenaren, beheersproblemen, financiële perikelen en afzet van maaisel wordt hiermee beperkt.

3.3

Strategische beheersvisie

Uitgangspunt voor het beheer van de waterkeringen is dat de veiligheid tegen overstromingen gegarandeerd wordt. Dat betekent dat de waterkeringen in het beheerde gebied te allen tijde aan de vastgestelde veiligheidsnormen dienen te voldoen.

Alle activiteiten die in het kader van de beheerstaak plaatsvinden dienen in ieder geval aan dit uitgangspunt te voldoen. Daarbinnen is er ruimte om ook andere doelen, belangen en functies te dienen. <klik: uw organisatie> staat ervoor open om in samenwerking met andere overheden en belangengroepen invulling te geven aan een meervoudig gebruik van de waterkeringen. Dit voor zover dat binnen de taakuitoefening van <klik: uw organisatie> past. Dat wil zeggen: voor zover het niet strijdig is met de uitgangspunten voor wat betreft de veiligheid en voor zover de kosten daarvan in redelijke verhouding staan tot de kosten van uitvoering van de kerntaken. Door middel van een open communicatie kan op deze wijze in gezamenlijkheid meerwaarde worden gegeven aan de taakuitoefening van elk van de partijen resulterend in een meerwaarde voor het beheerde gebied.

In deze open en actieve houding naar de omgeving past ook een actieve rol in de totstandkoming van beleid van anderen dat van invloed is op de beheerstaak (van "volgend" naar "meesturend"). Daarbij gaat het onder meer om water als een ordenend principe voor de ruimtelijke ordening, beheer en beleid van anderen ten aanzien van waterkeringen en watersystemen, etc.

<klik: uw organisatie> anticipeert waar mogelijk op de ontwikkelingen in de waterhuishoudkundige condities en in de kennis en de techniek. Om de beoogde veiligheid te bereiken zal het waterschap niet alleen de waterkeringen, inclusief oevers,

voor-oeververdedigingen, enz. beoordelen en zo nodig verbeteren, maar ook steeds een totale analyse maken van het beheerde gebied (waterkeringen *en* watersysteem). Naast de functie waterkeren wordt dan tevens gekeken naar onder meer de functie afvoer, berging en aanvoer van water. Hieruit kan blijken dat maatregelen die niet aan waterkeringen zelf worden uitgevoerd, toch effectief en efficiënt zijn om de beoogde veiligheid te bereiken.

Deze strategische beleidslijnen worden in hoofdstuk 5 vertaald in streefbeelden. Primaire doelstelling is deze streefbeelden binnen 10 jaar te hebben gerealiseerd, resulterend in een duurzaam, flexibel en veerkrachtig functionerend beheersgebied.

4 Uitwerking van het beheer

4.1 Organisatie

<klik: bestuurlijke en ambtelijke organisatie>

4.2 Beleids- en beheerproces

Tekst waterschappen

Het waterschap hanteert de besturings- en managementfilosofie volgens het Beleids- en Beheerproces Samengevat houdt deze in dat het inspelen op vragen van strategische aard en de vertaling daarvan in concreet beleid door het algemeen bestuur plaatsvindt. Een heldere explicitering van het beleid door het algemeen bestuur geeft het dagelijkse bestuur en management duidelijkheid over hoe zij het beleid moeten uitvoeren.

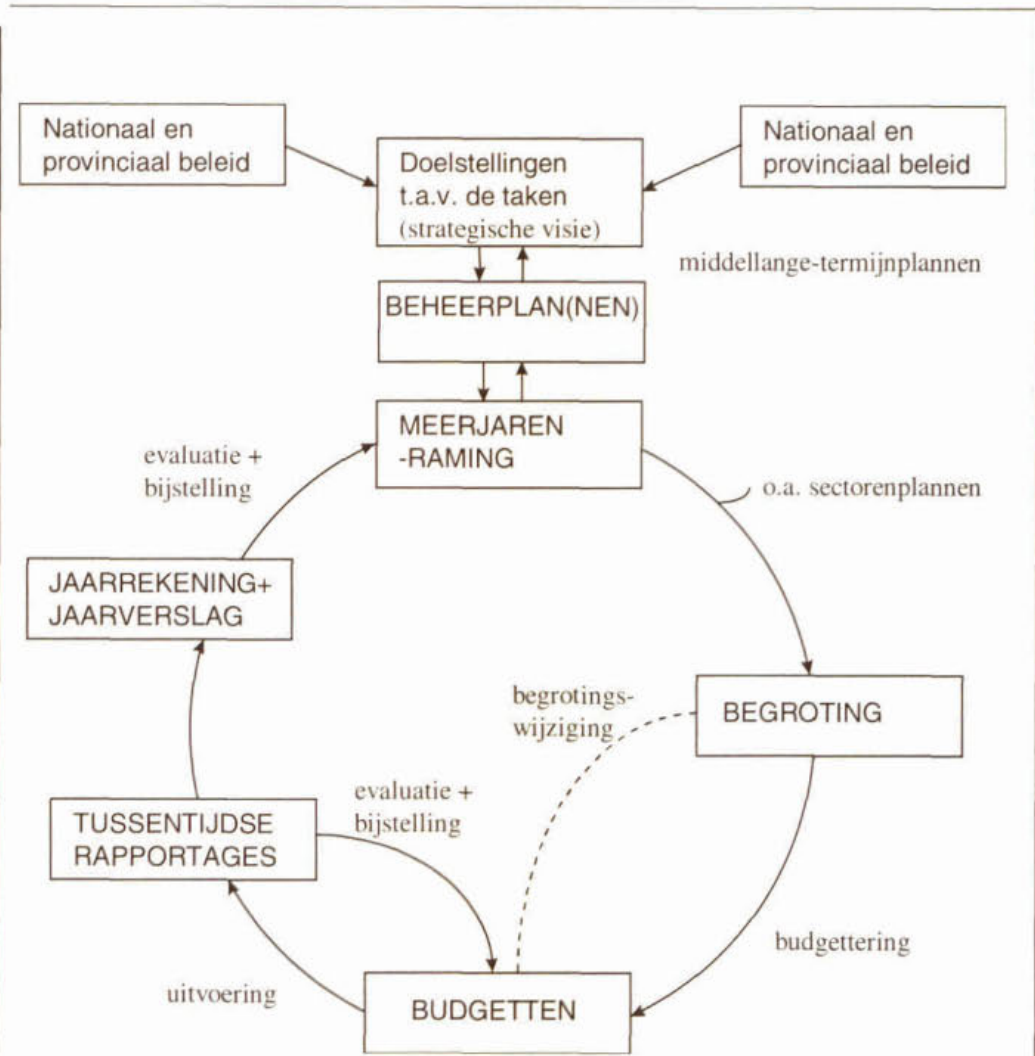
Belangrijkste kenmerken van het BBP zijn hieronder gekoppeld aan items van het BPW die een directe relatie hebben, of soms de invulling zijn van de BBP-kenmerken voor de waterkeringszorg:

BBP	BPW
1. expliciete formulering van de doelen (output)	streefbeelden
2. sturing op hoofdlijnen	hfd. 7: beleid-doelen-financiën
3. outputsturing	doevaluatie
4. heldere bevoegd – en verantwoordelijkheden	heldere streefbeelden
5. bevoegdheden laag in organisatie	
6. periodieke verantwoording en toetsing	doevaluatie

Het in te zetten beleids- en beheersinstrumentarium is weergegeven in figuur 4-1. Het schema laat de jaarlijkse cyclus zien van plannen-alloceren-uitvoeren-evalueren. De beheersplannen in het algemeen en hier het BPW in het bijzonder doorlopen niet volledig een jaarlijkse cyclus. Alleen het dynamisch gedeelte van het BPW wordt jaarlijks vastgesteld.

De relatie werk/afdelings/sectorplannen met het BPW

De werkwijze binnen het waterschap, bottom-up of top-down, bepaalt de relatie tussen de werk-, afdelings- en sectorplannen. Bij een bottom-up werkwijze leveren de afdelingen in hun werkplannen een meerjarenplanning aan waarop de meerjarenraming wordt gebaseerd. Bij een top-down werkwijze wordt de meerjarenraming eerst door het Algemeen Bestuur vastgesteld, waarna de afdelingen werkplannen opstellen voor de begroting van het komende jaar.

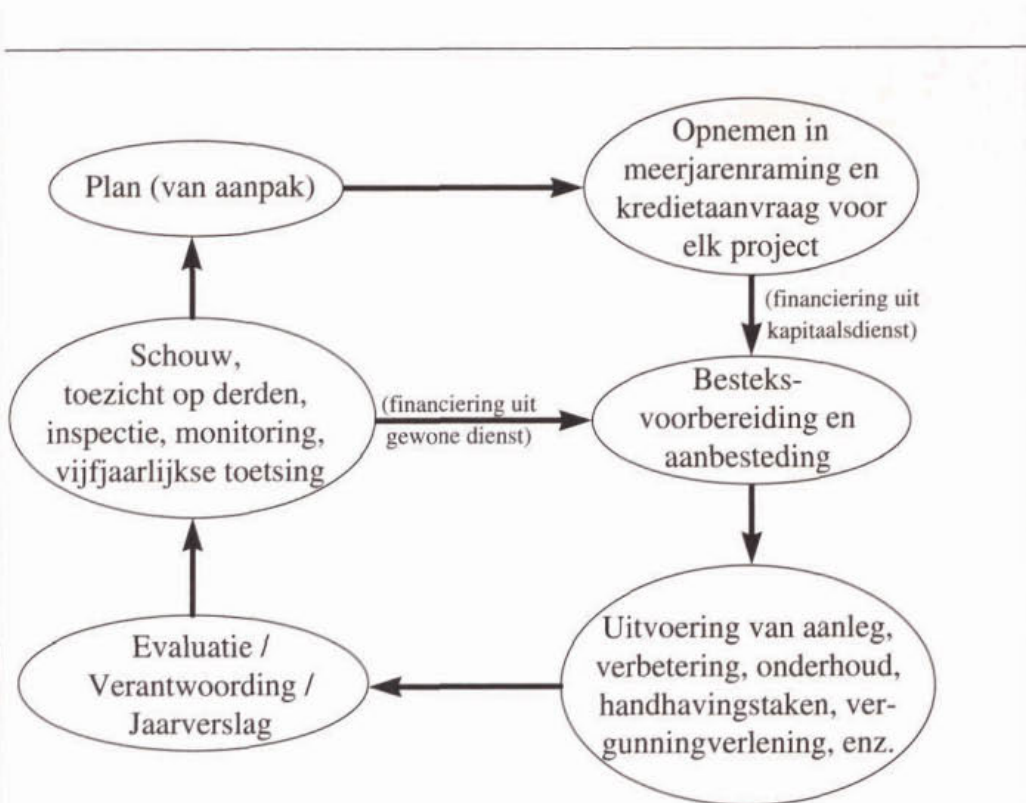
Figuur 4-1 Jaarlijkse bedrijfsvoeringscyclus volgens het BBP, geïntegreerd met de beheersplannen.

Ter realisering van de doelstellingen worden per taak van het waterschap een aantal processen doorlopen. Binnen de taak waterkeren worden de volgende processen onderscheiden:

- het ontwikkelen van strategische plannen;
- het beheren en onderhouden van waterkeringen;
- het bewaken van waterkeringen;
- het verlenen van vergunningen;
- het heffen van belasting.

4.2.1 Het bedrijfsproces

Het onderliggende bedrijfsproces voor waterkeringszorg wordt eveneens doorlopen in jaarlijks terugkerende processen, welke onderdeel zijn van het BBP-proces. De processen zijn ook te beschouwen als activiteiten die plaatsvinden op een enkel object. In onderstaand schema is schematisch weergegeven welke processen jaarlijks plaatsvinden.

Figuur 4-2

Schematische weergave van het bedrijfsproces voor de zorg van waterkeringen

Jaarlijks worden inspecties en schouw uitgevoerd. Voor primaire waterkeringen geldt tevens de vijfjaarlijkse toetsing. Ook vindt elke vijf jaar een doorlichting plaats van de overige waterkeringen met een bijbehorende inventarisatie. De <klik: organisatie-eenheid> is met name belast met gerichte inspecties van bijvoorbeeld kunstwerken en bekledingen. Medewerkers van de <klik: organisatie-eenheid> zijn te beschouwen als de ogen en oren van het waterschap (toezicht op activiteiten van derden). Zij zorgen onder andere voor vergunning- en ontheffingsverlening en de handhaving. De vijfjaarlijkse toetsing van primaire waterkeringen en de doorlichting van overige waterkeringen worden uitgevoerd door de <klik: organisatie-eenheid> .

Door het uitvoeren van inspecties, schouw, toezicht op derden, monstering, toetsing en doorlichting is inzage in de actuele toestand van het areaal. De resultaten worden verwerkt in het beheersregister. Vervolgens wordt een vergelijking/evaluatie uitgevoerd tussen de actuele en de gewenste/vereiste toestand.⁴

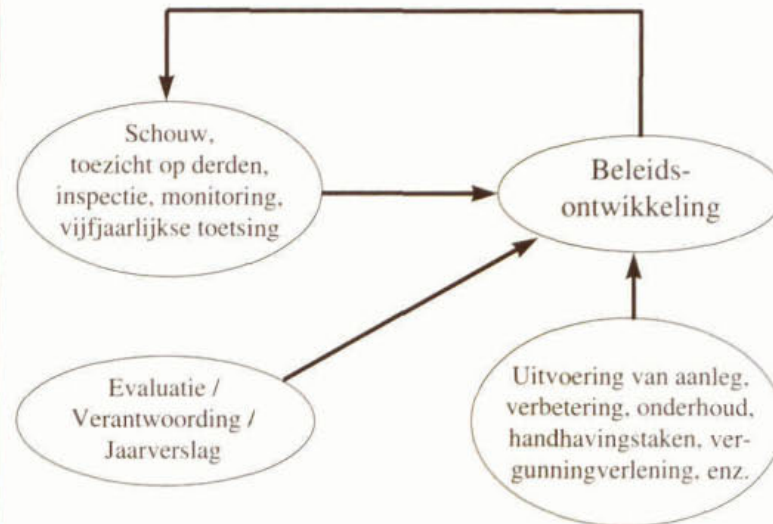
De gewenste/vereiste toestand volgt uit het legger van het waterschap. Vanuit landelijk en regionale beleid wordt het beleid van het waterschap geformuleerd. Hierbij spelen ook de vigerende wet- en regelgeving een rol en de daarvan afgeleide normen en richtlijnen. Dit beleid wordt concreet vertaald naar doelstellingen voor het beheer, zogenaamde streefbeelden. Bij deze streefbeelden horen toetsbare functie-eisen, zodat op praktische vragen in het beheer antwoord kan worden gegeven (kruinbreedte, taludhelling, bijzondere constructies, beweiding, plaats bomen, enz.). Deze functie-eisen vormen de toetsingskaders bij inspecties, monitoring, de vijfjaarlijkse toetsing, toezicht op activiteiten van derden, handhaving en vergunning-/ontheffingverlening.

Niet aangegeven in het schema is het proces dat ook jaarlijks plaatsvindt: het ontwikkelen en/of herzien van beleid vanwege gesignaleerde problemen. Uit de evaluatie van projecten, uit de verantwoording over het afgelopen jaar, uit de vijfjaarlijkse toetsing of

⁴ Dit kan worden gepresenteerd d.m.v. kaarten met de kwaliteitstoestand in een jaar (rood zijn gebieden die nog niet voldoen aan de functie-eisen) of d.m.v. grafieken die de kwaliteitsontwikkeling in een periode weergegeven (bijv. vanaf het referentiejaar t/m het streefjaar, waarin de streefbeelden moeten zijn gerealiseerd). Zie hoofdstuk 6.

uit trends in inspectieresultaten kan blijken dat het huidige beleid niet (volledig) voldoet. Dit kan reden zijn om dit beleid bij te stellen of nieuw beleid te ontwikkelen. Door het (her)formuleren van beleid zal ook een bijstelling of toevoeging plaatsvinden van functie-eisen. Deze nieuwe of herziene functie-eisen zullen na vaststelling van het beleid gebruikt worden bij toekomstige inspecties, monitoring, toetsing, handhaving en vergunningverlening.

Ontwikkeling van beleid vindt plaats door <klik: organisatie-eenheid> . Het beleid wordt door de projectleider, via het afdelingshoofd en het sectorhoofd aan het dagelijks bestuur voorgesteld. Vervolgens kan inspraak plaatsvinden, waarna het wordt vastgesteld.

Figuur 4-3

Schematische weergave beleidsontwikkeling bij zorg voor waterkeringen

Afhankelijk van de inspectie- en/of toetsresultaten wordt bepaald welke maatregelen nodig zijn. Wanneer blijkt dat variabel onderhoud⁵, aanleg of verbetering nodig is, wordt hiervoor een plan (van aanpak) opgesteld bij de <klik: organisatie-eenheid> . Dit plan wordt samen met de hoofdstukken 7 en 8 van dit BPW opgenomen in de meerjarenraming van het waterschap. Voor grote projecten wordt tevens een inspraakfase doorlopen. Deze afdeling zorgt ook voor de kredietaanvraag (mei jaar x-1), die nodig is voor dergelijke kapitaalswerken⁶. Bij goedkeuring wordt de maatregel opgenomen in de begroting (november jaar x-1). <klik: organisatie-eenheid> draagt zorg voor uitwerking van de plannen tot een bestek. Vervolgens zal <klik: organisatie-eenheid> zorgen voor aanbesteding en begeleiding van de uitvoering in jaar x of later.

Wanneer uit de inspectieresultaten blijkt dat het om meer routinematige werkzaamheden⁷ gaat, dan worden deze werkzaamheden direct meegenomen door <klik: organisatie-eenheid> . Zij zorgen in zulke gevallen zelf voor besteksvoorbereiding

⁵ Variabel onderhoud is het instandhouden van de waterkeringen overeenkomstig het bepaalde in de legger omtrent richting, vorm, afmeting en constructie. Omvangrijke werkzaamheden t.b.v. instandhouding van het profiel kunnen zijn dijkversterking (verhogen tot oorspronkelijk profiel), vervangen deuren in sluizen en dergelijke. De oorspronkelijke toestand wordt hersteld door conserveren, renoveren en/of vervangen.

⁶ Bij veel en/of omvangrijke kapitaalswerken is naast raming van de kosten ook inzage nodig in de beoogde maatschappelijke effecten. In de huidige werkwijze vindt de kredietaanvraag altijd plaats voor elk project afzonderlijk. In de toekomst kunnen prioriteitsscenario's worden opgesteld voor het uit te voeren pakket aan maatregelen. De kredietaanvraag zou ook kunnen plaatsvinden voor een pakket aan maatregelen. Dan kan bij de kredietaanvraag worden bekeken welke bijdrage elk pakket aan maatregelen heeft aan de streefbeelden; m.a.w. welk maatregelenpakket het meest effectief en efficiënt is.

⁷ Hierbij kan gedacht worden aan bijwerken besteringen, vervangen planken, aanvullen zettingen en dergelijke.

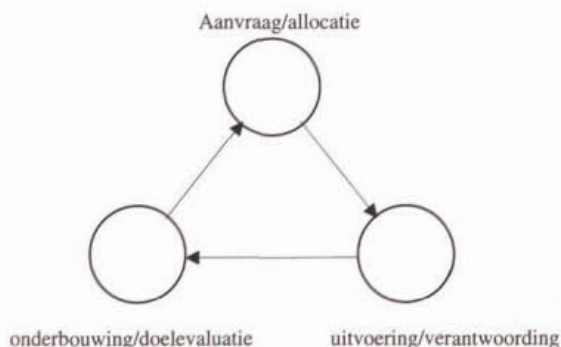
of opname in lopende bestekken. Deze werkzaamheden worden dan betaald uit de jaarlijkse waterschapsbegroting. Op basis van ervaringsinzichten wordt de financiële omvang van de gewone dienst bepaald.

Na uitvoering vindt verantwoording plaats op output en de daarvoor gedane uitgaven. Kapitaalswerken worden geëvalueerd door de projectleiders. Ook de routinematige werkzaamheden worden in evaluatienota's verantwoord. In het jaarverslag vindt een waterschapsbrede verantwoording plaats. Dit jaarverslag gaat naar het dagelijks bestuur, het algemeen bestuur en externe belangstellenden. Eens in de vijf jaar vindt evaluatie van de outcome plaats. Voor de primaire waterkeringen betekent dit dat de vijfjaarlijkse toetsing op veiligheid wordt uitgevoerd. De overige waterkeringen worden eveneens elke vijf jaar doorgelicht.

De evaluatie kan aanleiding geven om het beleid te handhaven, het beleid aan te passen of om nieuw beleid te formuleren. Op dat moment is de cyclus beleidsontwikkeling, - voorbereiding, -uitvoering en -evaluatie eenmaal volledig doorlopen

Tekst rijkswaterstaat

Het vereenvoudigde bedrijfsmodel RWS is het uitgangspunt voor dit hoofdstuk (fig. 4.1). In dit model wordt onderscheid gemaakt tussen een drietal hoofdprocessen waartussen informatie-uitwisseling plaatsvindt: Onderbouwing/Doevaluatie, Aanvraag/Allocatie en Uitvoering/ Verantwoording. Elk van deze hoofdprocessen kan worden onderverdeeld in een aantal processen met onderlinge gegevensuitwisseling.

Figuur 4-1

Bedrijfsmodel RWS

Het hoofdproces Onderbouwing/Doevaluatie heeft betrekking op de activiteiten die uitgevoerd worden om te komen tot een onderbouwd pakket van maatregelen om de gewenste kwaliteit te bereiken en/of in stand te houden. Dit betreft vooral het vastleggen van de actuele toestand van het beheerde areaal (ondersteund door inspecties), het vastleggen van de gewenste toestand van het beheerde areaal, het uitvoeren van een doe-evaluatie, het bepalen van de maatregelen die nodig zijn (ondersteund door advies en onderzoek) en het schatten van de kosten van die maatregelen. Feitelijk komt dit overeen met het doorlopen van het 10-stappenplan, conform BeheersPlan Nat. De resultaten hiervan worden opgenomen in het BPW.

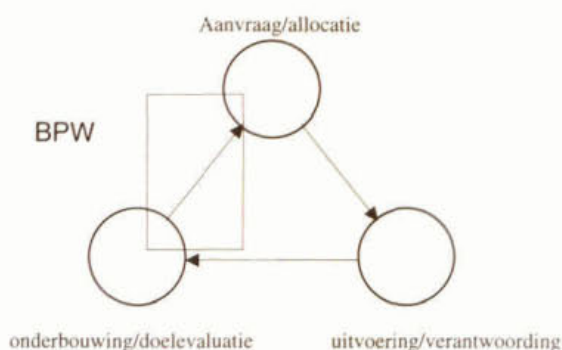
Het hoofdproces Aanvraag/Allocatie heeft betrekking op de activiteiten die uitgevoerd worden rondom de aanvraag en toekenning van middelen om het onderbouwde pakket van maatregelen te kunnen uitvoeren. Dit betreft vooral het opstellen van het dynamisch deel van het BPW, het prioriteren van de maatregelen, het opstellen van de budget-aanvraag en het toekennen van de definitieve middelen.

Het hoofdproces Uitvoering/Verantwoording heeft betrekking op de planning en realisatie van de maatregelen binnen de gestelde randvoorwaarde. Het betreft vooral het inplannen van de maatregelen, het uitbesteden van de werkzaamheden, de daadwerkelijke realisatie

van de maatregelen, de oplevering, de verantwoordingsrapportage, het verlenen van vergunningen en de handhaving.

De resultaten van het hoofdproces Uitvoering/Verantwoording worden terug gemeld naar het hoofdproces Onderbouwing/Doelevaluatie waarna de cyclus voor het volgende jaar gaat lopen.

Bij het beschouwen van de hoofdprocessen uit het bedrijfsmodel blijkt dat de processen die te maken hebben met het BPW zich gedeeltelijk in het Hoofdproces Onderbouwing/Doelevaluatie afspelen en gedeeltelijk in het hoofdproces Aanvraag/Allocatie. Beide hoofdprocessen worden slechts gedeeltelijk gedekt door de processen die te maken hebben met het BPW. Schematisch is dit weergegeven in afb. 4.2

Figuur 4-2

Plaats BPW in het Bedrijfsmodel

4.3 Beheersinstrumenten

Tekst waterschappen

Een waterschap heeft verschillende instrumenten ter beschikking om invulling te geven aan haar taak. De instrumenten vinden hun basis vrijwel allemaal in de wet. De instrumenten geven onder meer het kader aan waarbinnen het waterschap haar taak dient te vervullen. Door de inzetbare instrumenten maximaal te benutten is het voor een waterschap mogelijk haar beheerstaken op een heldere, systematische, zorgvuldige en eenduidige wijze uit te voeren.

Hieronder worden de voornaamste instrumenten besproken.

Reglement

Het Reglement is vastgesteld door de provincie en is opgesteld overeenkomstig de voorschriften van de Waterschapswet. Het geeft aan welk gebied het waterschap beheert, welke taken het waterschap heeft en welke onderhoudsverplichtingen van toepassing zijn. Daarnaast zijn randvoorwaarden gesteld voor de samenstelling en inrichting van het bestuur als ook de bevoegdheden en verplichtingen van het bestuur. Tenslotte zijn vastgelegd de uitgangspunten voor kostentoedeling over de belangencategorieën en de wijze waarop de provincie het toezicht uitvoert.

Keur

De keur bevat gebods- en verbodsbepalingen voor de ingelanden van het waterschap. Ook geeft het waterschap daarin aan hoe zij omgaat met deze bepalingen en hoe zij zorgt voor naleving. Het geeft aan wat wel en niet mag ten behoeve van het waterstaatkundig beheer van waterstaatswerken.

Legger

Een legger is verplicht krachtens zowel de Waterschapswet als de Wet op de waterkering en kan beschouwd worden als een onderdeel van de Keur. Een legger is een openbaar register van de beheerder, waarin de gewenste en/of vereiste toestand van het beheerde staat weergegeven. Feitelijk geeft de legger de norm weer waaraan een waterkering dient te voldoen.

Voor de functie waterkeren geeft de legger ten minste aan welke eisen qua vorm, afmeting en constructie een waterkering moet voldoen. Een legger omvat tevens lengteprofielen, dwarsprofielen, afmetingen, een omschrijving van elk dijkvak of kunstwerk. Verder bevat de legger een aantal gegevens die nodig zijn voor de handhaving van de Keur (b.v. keurbegrenzings van de waterkeringen, de aanwezigheid van eventuele vooroevers, de onderhoudsplichtige).

In bijlage 2 staat een overzicht van de inhoud van de legger en, indien het kaarten betreft, de gewenste schaal. De gegevens zijn ontleend aan de aanbevelingen van de Unie van Waterschappen.

De legger doorloopt een openbare vaststellingsprocedure. De voornaamste reden van deze openbaarheid is dat het van belang is dat iedereen de grenzen van de (verschillende zones van) de waterkering, en de grens van de Keur kent. Dit aangezien de ligging van de waterkering beperkingen in de gebruiksmogelijkheden met zich mee brengt.

Beheersregister

Een beheersregister bevat de feitelijke toestand van het beheerde areaal. Voor wat betreft waterkeringen bevat het beheersregister gegevens die nodig zijn voor de beoordeling van het waterkerend vermogen.

Feitelijk bevat het beheersregister de actuele toestand van de waterkering zoals die tijdens de toetsing (primaire waterkering) of doorlichting (overige waterkering) is waargenomen.

In bijlage 2 staat een overzicht van de inhoud van de kaarten van het beheersregister. De gegevens zijn ontleend aan de aanbevelingen van de Unie van Waterschappen.

Toetsing en rapportage

Voor primaire waterkeringen is elk waterschap krachtens de Wet op de waterkering verplicht om vijfjaarlijks een toetsing op veiligheid uit te voeren. De resultaten van deze toetsing worden gerapporteerd aan gedeputeerde staten, inclusief een plan van de waterkeringbeheerder voor aanleg of wijziging van de primaire waterkering (indien de resultaten van de toetsing daar aanleiding toe geven). De resultaten van de uitgevoerde toetsing dienen als basis voor het dynamisch deel van het Beheersplan waterkeringen.

Voor de overige regionale waterkeringen is geen wettelijke toetsing voorgeschreven. Voor boezemkades is een aanzet gegeven tot normstelling. Op termijn zal mogelijk ook voor boezemkades een vergelijkbare toetsing van de waterstaatkundige toestand worden verlangd als voor primaire waterkeringen. Tot dat moment kan gebruik gemaakt worden van:

- het TAW Technisch Rapport voor het toetsen van boezemkades;
- de aanzet tot de normstelling.

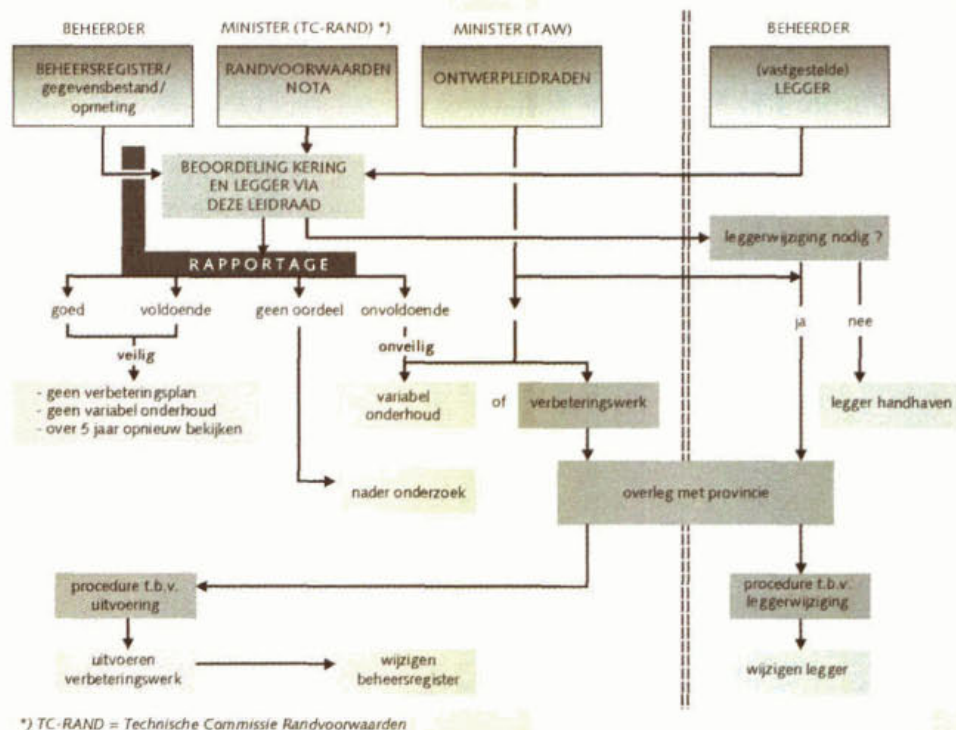
Voor regionale waterkeringen is een eerste stap om na te gaan of deze in de huidige situatie feitelijk een rol spelen bij de bescherming tegen hoogwater (compartimentering en schadebeperking bij inundatie). Indien dat het geval is, zal een tweede stap zijn om na te gaan welke eisen ten aanzien van de waterkerende functie hieruit voortvloeien.

Additionele waterkeringen kunnen twee functies vervullen: bescherming van een buitendijks gebied tegen (te frequente) overstroming en beperking van golfaanval op de primaire waterkering. Door na te gaan welke functies een additionele waterkering heeft,

kunnen eisen die aan de waterkering worden gesteld worden afgeleid. Hiervoor bestaan geen vaste richtlijnen.

Er bestaat een relatie tussen de verschillende hierboven beschreven documenten. De legger, die deel uitmaakt van de keur, is daarbij voorwaardenscheppend voor de eisen waaraan de waterkering dient te voldoen.

Het beheersregister geeft de huidige staat van de waterkering weer. De toetsing, die elke vijf jaar uitgevoerd dient te worden, confronteert ò de legger met de dan vigerende hydraulische randvoorwaarden ò de legger met het beheersregister. Door de resultaten van de toetsing naast de legger te leggen kunnen eventuele knelpunten in de staat van de waterkering worden gesignaleerd. Hierover wordt een toetsingsrapport opgesteld. Dit toetsingsrapport kán (het is niet verplicht) gegevens aanleveren aan het op te stellen beheersplan of calamiteitenplan.

Figuur 4-4

Relatie legger-beheersregister-toetsing

Beheersplan

De beheerder is verplicht een Beheersplan vast te stellen waarin is aangegeven wat een beheerder ter invulling van zijn taak verricht.

Calamiteitenplan

Het Calamiteitenplan is voor wat betreft de primaire waterkeringen verplicht gesteld in de Wet op de waterkering. Het geeft aan hoe moet worden opgetreden bij (dreigend gevaar voor) doorbraak of overstroming. Het is te karakteriseren als een organisatie-, waarschuwings- en afsprakenoverzicht.

Hoewel nog niet wettelijk verplicht kan ook voor boezemkades een calamiteitenplan worden opgesteld. Bij extreme regenval kunnen bij de boezemkades kritieke situaties optreden. Ook in die situaties wordt adequaat handelen van de kadebeheerder gevraagd.

In het calamiteitenplan kunnen regionale waterkering een rol spelen in het schadeverloop. Enerzijds wordt het inundatiegebied beperkt, anderzijds kan hierdoor de polder sneller vollopen (minder evacuatietijd) en een grotere inundatiediepte veroorzaken. De

waterkeringbeheerder kan dit verloop beïnvloeden door de regionale waterkering te verdedigen of juist door te steken.

Hierin kan inzicht worden verkregen door verschillende inundatiescenario's door te rekenen.

Eventueel kan ook een dijkbewakingsplan worden opgesteld (los of als onderdeel van het Calamiteitenplan. Het plan geeft aan wanneer en op welke wijze dijkbewaking moet worden uitgevoerd ten tijde van dringend of dreigend gevaar voor doorbraak of overstroming. Afhankelijk van de hoogte van de waterstanden vindt alarmering plaats. Het is een plan met een preventief karakter met een organisatie-, een waarschuwings- en afsprakenoverzicht.

De waterkeringbeheerder is conform artikel 16 van de Wet op de waterkering verplicht tot het houden van oefeningen waarbij de inzetbaarheid van mensen en materieel in geval van een calamiteit wordt beproefd.

Calamiteitenbestrijdingsplan

Het Calamiteitenbestrijdingsplan strekt verder dan alleen rampen en ongevallen met betrekking tot waterkeringen en richt zich ook op de andere taken van het waterschap. Het is een maatregelenplan dat een gedetailleerde beschrijving bevat over de wijze van optreden door het waterschap ter bestrijding van rampen en ongevallen.

Tekst rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat heeft verschillende instrumenten ter beschikking om invulling te geven aan haar taak. De instrumenten geven onder meer het kader aan waarbinnen rijkswaterstaat haar taak dient te vervullen. Door de inzetbare instrumenten maximaal te benutten is het mogelijk haar beheerstaken op een heldere, systematische, zorgvuldige en eenduidige wijze uit te voeren.

Hieronder worden de voornaamste instrumenten besproken.

Legger

Een legger is een verplicht instrument krachtens de Wet op de waterkering. Een legger is een openbaar register van de beheerder, waarin de gewenste en/of vereiste toestand van het beheerde staat weergegeven. Feitelijk geeft de legger de norm weer waaraan een waterkering dient te voldoen.

Voor de functie waterkeren geeft de legger ten minste aan welke eisen qua vorm, afmeting en constructie een waterkering moet voldoen. Een legger omvat tevens lengteprofielen, dwarsprofielen, afmetingen, een omschrijving van elk dijkvak of kunstwerk.

Bijlage 2 geeft in tabelvorm de inhoud van de legger weer en, indien het kaarten betreft, de gewenste schaal. De gegevens zijn ontleend aan de aanbevelingen van de Unie van Waterschappen.

De legger doorloopt een openbare vaststellingsprocedure. De voornaamste reden van deze openbaarheid is dat het van belang is dat iedereen de grenzen van de (verschillende zones van) de waterkering. Dit aangezien de ligging van de waterkering beperkingen in de gebruiksmogelijkheden met zich mee brengt.

Beheersregister

Een beheersregister bevat de feitelijke toestand van het beheerde areaal. Voor wat betreft waterkeringen bevat het beheersregister gegevens die nodig zijn voor de beoordeling van het waterkerend vermogen. Hiertoe behoren onder andere ook:

- situatietekeningen;
- lengte- en dwarsprofielen, inclusief profiel van vrije ruimte;
- invloedzones;

- beheersovereenkomsten;
- een overzicht van instanties/personen die zorgen voor bediening van kunstwerken en afsluiting van duikers;
- leidingen en coupures;
- het bedienings- en afsluitingsregime.

Feitelijk bevat het beheersregister de actuele toestand van de waterkering zoals die tijdens de toetsing (primaire waterkering) of doorlichting (overige waterkering) is waargenomen.

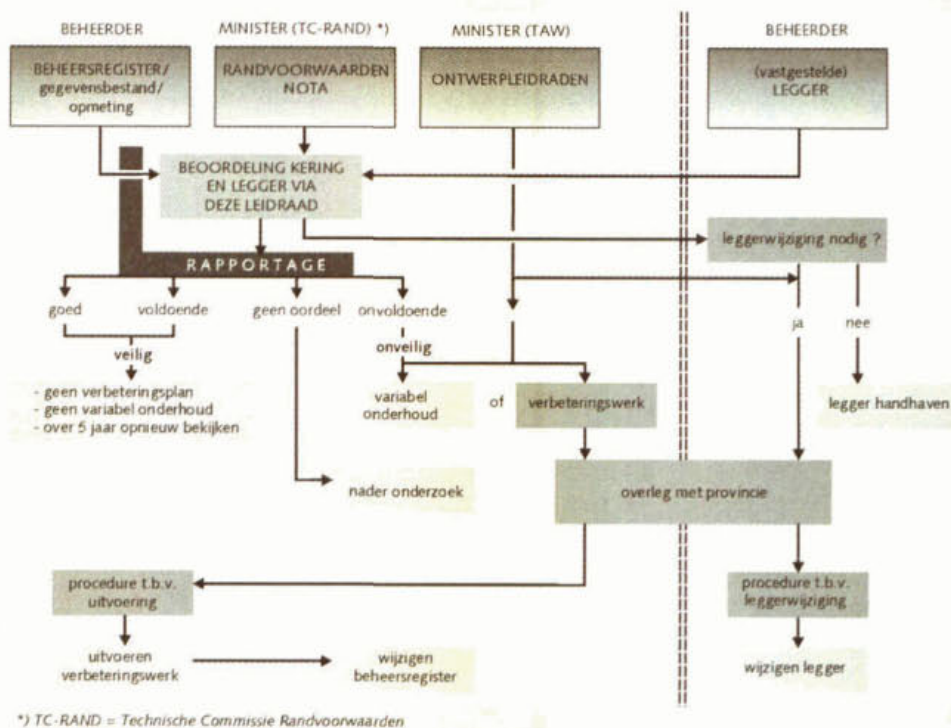
Het overzicht in bijlage 2 geeft in tabelvorm de inhoud van de kaarten van het beheersregister weer.

Toetsing en rapportage

Voor primaire waterkeringen is elk waterschap krachtens de Wet op de Waterkering verplicht om vijfjaarlijks een toetsing op veiligheid uit te voeren. De resultaten van deze toetsing worden gerapporteerd aan gedeputeerde staten, inclusief een plan van de waterkeringbeheerder voor aanleg of wijziging van de primaire waterkering. De resultaten van de uitgevoerde toetsing zullen als basis dienen voor het dynamisch deel van het Beheersplan waterkeringen.

Er bestaat een relatie tussen de verschillende hierboven beschreven documenten. De legger, die deel uitmaakt van de keur, is daarbij voorwaardenscheppend voor de eisen waaraan de waterkering dient te voldoen.

Het beheersregister geeft de huidige staat van de waterkering weer. De toetsing, die elke vijf jaar uitgevoerd dient te worden, confronteert ò de legger met de dan vigerende hydraulische randvoorwaarden ò de legger met het beheersregister. Door de resultaten van de toetsing naast de legger te leggen kunnen eventuele knelpunten in de staat van de waterkering worden gesignaleerd. Hierover wordt een toetsingsrapport opgesteld. Dit toetsingsrapport kán (het is niet verplicht) gegevens aanleveren aan het op te stellen beheersplan of calamiteitenplan.

Figuur 4-3

Relatie legger-beheersregister-toetsing (bron: Leidraad Toetsen op Veiligheid)

Beheersplan

De beheerder is verplicht een Beheersplan vast te stellen waarin is aangegeven wat een beheerder ter invulling van zijn taak verricht.

Calamiteitenplan

Het Calamiteitenplan is voor wat betreft de primaire waterkeringen verplicht gesteld in de Wet op de Waterkering. Het geeft aan hoe moet worden opgetreden bij (dreigend gevaar voor) doorbraak of overstroming. Het is te karakteriseren als een organisatie-, waarschuwings- en afsprakenoverzicht.

Eventueel kan ook een dijkbewakingsplan worden opgesteld (los of als onderdeel van het Calamiteitenplan. Het plan geeft aan wanneer en op welke wijze dijkbewaking moet worden uitgevoerd ten tijde van dringend of dreigend gevaar voor doorbraak of overstroming. Afhankelijk van de hoogte van de waterstanden vindt alarmering plaats. Het is een plan met een preventief karakter met een organisatie-, een waarschuwings- en afsprakenoverzicht.

De waterkeringbeheerder is conform artikel 16 van de Wet op de waterkering verplicht tot het houden van oefeningen waarbij de inzetbaarheid van mensen en materieel in geval van een calamiteit wordt beproefd.

Calamiteitenbestrijdingsplan

Het Calamiteitenbestrijdingsplan strekt verder dan alleen rampen en ongevallen met betrekking tot waterkeringen en richt zich ook op de andere taken van het waterschap. Het is een maatregelenplan dat een gedetailleerde beschrijving bevat over de wijze van optreden door het waterschap ter bestrijding van rampen en ongevallen.

Vergunning

Vergunningsplicht op basis van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) voor het gebruik van een waterstaatswerk anders dan waartoe het bestemd is.

Toegangsverbod

Verbod op basis van de Wbr op toegang tot een waterstaatswerk.

Bestuursdwang, dwangsom

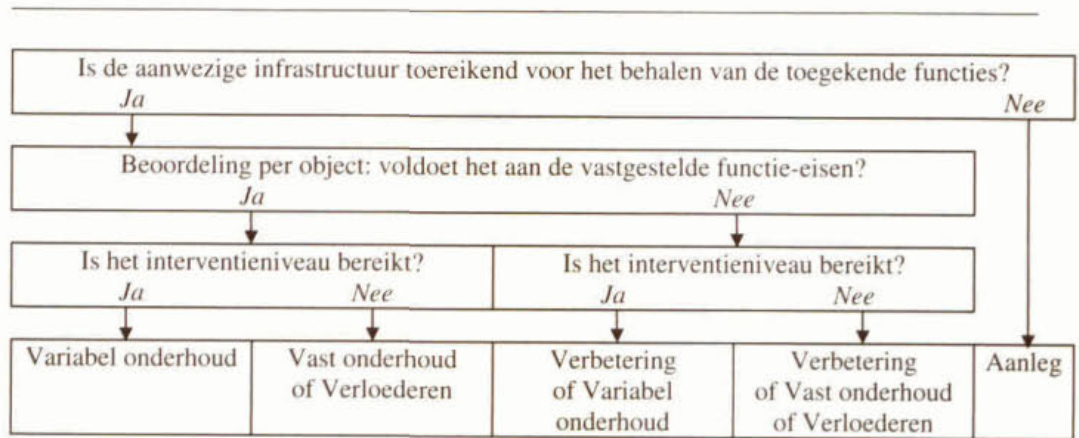
Bevoegdheid op basis van de Wbr tot het toepassen van bestuursdwang en het opleggen van een dwangsom

4.4

Beheersfilosofie

Voor het beheerde gebied zijn, in overeenstemming met en aansluitend op de werkwijze van <klik: uw organisatie> streefbeeld en meetbare functie-eisen geformuleerd op basis van vastgesteld beleid, wet- en regelgeving. Hiervan zijn normen en richtlijnen voor het beheer van waterkeringen afgeleid.

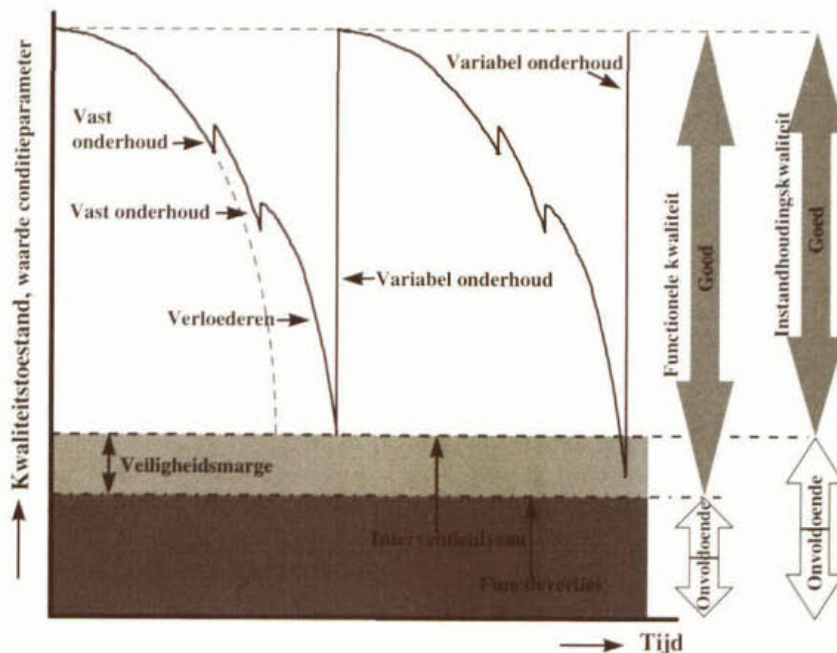
Door vergelijking van de bestaande situatie met de gewenste/vereiste situatie wordt bepaald of en zo ja welke aanleg- of verbetermaatregelen nodig zijn. Indien de waterkering en de daarin en daarop aanwezige elementen voldoen aan de functie-eisen (qua inrichting, materialen, enz.), is het van belang de waterkering op een zo efficiënt mogelijke wijze op een aanvaardbaar kwaliteitsniveau in stand te houden. Door het uitvoeren van onderhoudsmaatregelen kan het object blijven voldoen aan de functie-eisen. Dit is schematisch weergegeven in Figuur 4-5.

Figuur 4-5 Beslisboom voor het bepalen van beheer en onderhoud

Onderhoud wordt uitgevoerd indien een vooraf bepaald interventieniveau is bereikt. Het interventieniveau is de waarde van een of meerdere inspectieparameters (conditieparameters), waarbij het uitvoeren van onderhoud bedrijfseconomisch gezien optimaal is. Optimaal houdt in dat rekening is gehouden met de onderhoudskosten en met de gevolgen voor de maatschappij (het risico op functieverlies).

De gekozen veiligheidsmarge tussen het interventieniveau en het functieverlies kan per object verschillen. Dit is afhankelijk van de directe en maatschappelijke gevolgschade, de snelheid waarmee kwaliteitsvermindering optreedt na overschrijding van het interventieniveau en de mobilisatietijd die nodig is om tot variabel onderhoud over te gaan. In Figuur 4-6 is het onderhoudsproces weergegeven. Getoond is de

Figuur 4-6 Onderhoud aan en kwaliteit bij veroudering van een object

kwaliteitsontwikkeling van een object, uitgaande van de situatie dat het object eerst is aangelegd of verbeterd, zodat het voldoet aan alle functie-eisen.

Onderhouds- en inspectiestrategie

Voor elke waterkering wordt gebruik gemaakt van bewust gekozen onderhouds- en inspectiestrategieën. Voor elk type waterkering en voor elk object daarin kunnen specifieke inspectieritmen en inspectiewijzen van toepassing zijn. Het meest sprekende

voorbeeld is het onderscheid tussen schouw, toezicht op activiteiten van derden (in relatie tot waterkeringen), inspecties, monitoring en vijfjaarlijkse toetsing.

Door deze onderhouds- en inspectiestrategieën kan <klik: uw organisatie> haar taak op het gebied van waterkeren op een systematische manier vervullen; beheersbaar beheer. Hierdoor wordt continu gewerkt aan een optimalisatie in het te voeren beheer. De beschreven strategieën zijn enerzijds ontstaan op basis van ervaringen en anderzijds op basis van (vernieuwde) wet- en regelgeving en voortschrijdend inzicht.

4.5 Procedures en communicatie

Tekst waterschappen

Het waterschap voert haar taken uit met zowel *horizontale* als *verticale communicatie*. Bij horizontale communicatie kan gedacht worden aan afstemming met aanpalende waterschappen binnen een dijkkring. Bij verticale communicatie kan enerzijds worden gedacht aan communicatie binnen het waterschap in de lijn uitvoerend niveau, management niveau en bestuur. Anderzijds kan hiertoe ook de communicatie met regionale directies van de Rijkswaterstaat, provincies, gemeenten, Zuiveringsschap, drinkwaterbedrijven, recreatieschappen, Federatie van sportvissers, Natuurmonumenten, Stichting natuur en milieu, Staatsbosbeheer, nutsbedrijven, provincies, Politie, Openbaar ministerie, enz. gerekend worden.

De volgende aan waterkeringen gerelateerde overlegstructuren vinden regelmatig plaats:

- <klik: overlegstructuren>

In de Waterschapswet, in het Reglement, de Algemene wet bestuursrecht en andere wet- en regelgeving zijn vele *procedures* vastgelegd voor het waterschap. Deze procedures dienen het waterschap bij het uitoefenen van haar taak en bieden zowel handelingsmogelijkheden als begrenzingen. Voorbeeld hiervan is de wijze waarop het bestuur van het waterschap is samengesteld, wordt gekozen en wordt aangesteld.

Een zeer fundamentele procedure is die van de inspraakmogelijkheden van ingelanden op besluiten van het waterschap, waardoor besturen hun taak samen met de ingelanden uitvoeren. Daarnaast is het waterschap, ondanks haar algemene taak, zelf ook gebonden om vergunningen aan te vragen voor werken/activiteiten die zij wil uitvoeren.

Tekst rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat voert haar taken uit met zowel *horizontale* als *verticale communicatie*. Bij horizontale communicatie kan gedacht worden aan afstemming met aanpalende waterkeringbeheerders binnen een dijkkring. Bij verticale communicatie kan enerzijds worden gedacht aan communicatie binnen rijkswaterstaat in de lijn uitvoerend niveau, management niveau en bestuur. Anderzijds kan hiertoe ook de communicatie met provincies, gemeenten, Zuiveringsschap, drinkwaterbedrijven, recreatieschappen, Federatie van sportvissers, Natuurmonumenten, Stichting natuur en milieu, Staatsbosbeheer, nutsbedrijven, provincies, Politie, Openbaar ministerie, enz. gerekend worden.

De volgende aan waterkeringen gerelateerde overlegstructuren vinden regelmatig plaats:

- <klik: overlegstructuren>

In de Algemene wet bestuursrecht en andere wet- en regelgeving zijn vele *procedures* vastgelegd. Deze procedures dienen het rijkswaterstaat bij het uitoefenen van haar taak en bieden zowel handelingsmogelijkheden als begrenzingen.

Een zeer fundamentele procedure is die van de inspraakmogelijkheden van belanghebbenden op besluiten van rijkswaterstaat als waterkeringbeheerder, waardoor

besturen hun taak samen met de belanghebbendenuitvoeren. Daarnaast is het rijkswaterstaat, ondanks haar algemene taak, zelf ook gebonden om vergunningen aan te vragen voor werken/activiteiten die zij wil uitvoeren.

4.6 Informatiebeheer

Het BPW is een weerslag van de gegevens die vastgelegd worden in de informatiesystemen van de waterkeringbeheerder. Een goed beheer van de informatie vormt een voorwaarde voor een optimaal beheer van de waterkeringen.

De doelstelling van een informatiebeheersysteem is er op gericht te komen tot een integraal, en op de toekomst gericht beleid met betrekking tot informatiebeheer door middel van standaardisatie, communicatie met derden en beleidsondersteuning.

Bij het vaststellen en vullen van een informatiebeheerssysteem vormt de mogelijkheid tot uitwisseling met andere water(kering)beheerders of derden een voorwaarde. Hierdoor wordt het eenvoudiger om met andere instanties samen te werken. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de Gegevensstandaard van de Unie van Waterschappen.

Bij het beschrijven van de informatiestructuur dienen de volgende aspecten beschreven te worden:

- beschrijving van informatieproces: welke informatiestromen zijn er, wie actualiseert, wie autoriseert, wie heeft inzage, enz.;
- verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden over de organisatieonderdelen;
- productie en beheer onderliggende informatie:
 - beleidsplannen en nota's;
 - informatiesystemen (bijv. GISWAK, GISRATIO, ...);
 - legger, beheersregister.

5 Streefbeelden en functie-eisen

5.1 Inleiding

Streefbeelden beschrijven de toestand van een waterkering die volgens het vigerende beleid (zie hoofdstuk 3) gewenst en realiseerbaar is. Een streefbeeld geeft een beschrijving van een situatie zoals die bereikt dient te zijn over 10 jaar. Waar nodig en mogelijk is een integrale afweging en afstemming uitgevoerd tussen de verschillende functies. Met name deze integrale afweging en afstemming benadrukt dat voor een bepaald gebied een totaal-analyse nodig is om het hoofd te kunnen bieden aan veranderende omstandigheden, wet- en regelgeving.

De streefbeelden zijn geformuleerd op basis van vigerend beleid. Beleid dat nog in ontwikkeling is en nog niet is vastgesteld, is hier nog niet in verwerkt, aangezien dit direct gevolgen heeft voor het programma (hoofdstuk 6 en 7) en het bepalen van de kwaliteit.

Functie-eisen zijn een concrete uitwerking van de streefbeelden. Door deze functie-eisen te vergelijken met de werkelijke situatie blijkt of aanleg- of verbeteringsmogelijkheden nodig zijn (zie § 4.4) en dus of de kwaliteit Goed of Slecht is. Wanneer al wordt voldaan aan deze functie-eisen, zijn onderhoudsmaatregelen (ook wel instandhoudingsmaatregelen genoemd) voldoende voor het behouden van de kwaliteit Goed.

Het generiek opstellen van doelen is nagenoeg onmogelijk door de diversiteit van locaties, eisen en beheer. In dit hoofdstuk zijn ter verduidelijking van het begrip streefbeelden en functie-eisen voorbeelden en concrete richtlijnen opgenomen. Naast de functie Veiligheid zijn voor overige functies voorbeelden opgenomen. Daarnaast zijn voor onderdelen van de waterkeringen streefbeelden en functie-eisen opgenomen.

Bij het opstellen van het BPW dient bij voorkeur 'van grof naar fijn' gewerkt te worden. Hiermee dienen de streefbeelden en functie-eisen gelijke trend te houden. In eerste instantie kan dit hoofdstuk gevuld worden met de streefbeelden en functie-eisen voor de functie Veiligheid. In latere versies van het BPW kunnen streefbeelden en functie-eisen voor de overige functies worden opgenomen.

5.2 Streefbeelden en functie-eisen

5.2.1 Veiligheid-algemeen

Streefbeelden

In het algemeen geldt dat het streefbeeld, voor welke primaire waterkering dan ook, bestaat uit het voldoen aan de veiligheidseisen zoals die in de Wet op de waterkering voor elke dijkkring zijn vastgesteld.

Functie-eisen

In het algemeen geldt dat de functie-eisen die aan elke primaire waterkering gesteld worden, voldoen aan de legger van het betreffende waterschap en voldoen aan de eisen in relatie tot de maatgevende hoogwaterstand. Voorbeelden van functie-eisen die aan het grondlichaam van een waterkering worden gesteld zijn ondermeer:

- hoogte;
- breedte;
- stabiliteit;
- erosiebestendigheid.

Voorbeeld zandige kust Schouwen

Streefbeeld

De veiligheid tegen overstroming is gerealiseerd en wordt in stand gehouden. De hierbij gehanteerde norm is die van de Wet op de waterkering. De veerkracht van de kust (waterkering) is versterkt, vooral met het oog op een duurzame bescherming tegen overstroming door de zee en een zo natuurlijk mogelijke kustontwikkeling.

Functie-eisen:

1. De gedefinieerde Basiskustlijn (BKL) wordt op zijn plaats gehouden.
2. De waterkering moet zijn berekend op een hoogste hoogwaterstand met een gemiddelde overschrijdingskans van 1/4000 per jaar.
3. Waterkering wordt iedere vijf jaar getoetst op veiligheid.

Voorbeeld functie-eisen Oosterscheldekering

1. Het veilig keren van stormvloed tot een hoogte die wordt begrensd door een overschrijdingskans van $2,5 \cdot 10^{-4}$ per jaar. Het ontwerppeil voor de waterkering is vastgesteld op NAP +5,15 m.
2. Gedurende het stormseizoen is geen enkele schuif uit bedrijf genomen.
3. Buiten het stormseizoen (1 april-1 oktober) zijn volgens de huidige inzichten maximaal 8 schuiven buiten bedrijf genomen.
4. De kering kan te allen tijde gesloten en geopend worden.
5. Bij de dimensionering is gesteld dat de toelaatbare faalkans van de afzonderlijke delen niet groter is dan 10^{-7} (1/10.000.000 jaar).

5.2.2

Bebouwing

Streefbeelden

Voor de achtergronden van de streefbeelden kan worden verwezen naar een onderliggende nota Bouwbeleid. Hierin wordt uitgebreid op de door het waterschap gewenste situatie en het gevoerde beleid ingegaan. Bij de streefbeelden wordt onderscheid gemaakt in bestaande bebouwing en nieuwbouw.

Bestaande bebouwing

- Het waterschap wil naar een situatie waarin alle waterkeringen met bebouwing op veiligheid getoetst zijn. (Voor de primaire waterkeringen is dit evident, voor de overige waterkeringen niet).
- Bestaande bebouwing wordt zoveel mogelijk gehandhaafd.
- Beheer en inspectie binnen aanvaardbare grenzen houden.

Nieuwbouw

- Beschermen landschap.
- In bebouwde kernen mag, onder voorwaarden, (ver)nieuwbouw of herbouw plaatsvinden.
- Veiligheid niet in gevaar brengen.
- Duurzaamheid: een toekomstige dijkversterking moet mogelijk zijn.
- Situatie beheersbaar houden.

Functie-eisen

De primaire functie-eis ten aanzien van bebouwing (zowel bestaande bebouwing als nieuwbouw) is dat de waterkering, beschouwd inclusief de invloed van bebouwing op de waterkerende functie, veilig is (voldoet aan de normen). In de onderliggende nota Bouwbeleid is de beoordelingswijze opgenomen.

Bestaande bebouwing

- Bestaande bebouwing wordt zoveel mogelijk gehandhaafd. Dit betekent dat als de dijk inclusief bebouwing onvoldoende veilig is er dusdanige maatregelen moeten worden getroffen om het vereiste veiligheidsniveau te waarborgen dat de bebouwing in principe gehandhaafd kan blijven.
- Bij maatregelen streven naar functiescheiding tussen waterkering en bebouwing om beheer en inspectie te vereenvoudigen.

Nieuwbouw

- Beschermen landschap: groene dijken worden zoveel mogelijk bebouwingsvrij gehouden: nieuwbouw wordt hier in principe niet toegestaan.
- In bebouwde kernen mag, onder voorwaarden, (ver)nieuwbouw of herbouw plaatsvinden. De bouwplannen moeten aan alle functie-eisen voldoen.
- Veiligheid niet in gevaar brengen: nieuwbouw alleen buiten de invloedsgrenzen toegestaan.
- Duurzaamheid: om een toekomstige dijkversterking mogelijk te maken moet nieuwbouw in ieder geval buiten het profiel van vrije ruimte blijven.
- Situatie beheersbaar houden: streven naar functiescheiding tussen waterkering en bebouwing.

Voorbeeld Bebouwing, bestaande bebouwing

Streefbeeld

Het waterschap heeft zowel landelijk gebied als bebouwde kommen in beheer. Uiteraard komt de veiligheid van het beheerde gebied eerst. Dit houdt in dat de komende jaren alle bestaande bebouwing zal worden getoetst, conform de richtlijnen van de Leidraad toetsen op veiligheid. Vooruitlopend op het resultaat van deze toetsing heeft het waterschap nagedacht over de streefbeelden voor de beide categorieën gebieden. Hieruit komt naar voren dat de wens bestaat om:

- in landelijk gebied te streven naar groene dijken zonder bebouwing (streefbeeld);
- in stedelijk gebied te streven naar integratie van de functies veiligheid en wonen (streefbeeld). Er is ook sprake van bebouwing met monumentale waarde. Deze zal in ieder geval zoveel mogelijk worden gehandhaafd (streefbeeld)

Verder hecht het waterschap grote waarde aan de maatschappelijke verantwoordelijkheid, worden besluiten zoveel mogelijk individueel beoordeeld en wordt in overleg opgetreden.

Functie-eisen

Voor de functie-eisen heeft dit de nodige consequenties. Voor landelijk gebied geldt het volgende:

- Als de aanwezige bebouwing uit oogpunt van veiligheid geen probleem vormt zal deze worden gedoogd.
- Als de aanwezige bebouwing uit oogpunt van veiligheid niet voldoet zal worden gestreefd naar het verwijderen van deze bebouwing. Constructieve maatregelen om de bebouwing te handhaven worden ontmoedigd. Een alternatief is om de bebouwing onder voorwaarden te gedogen voor de levensduur, maar om herbouw en vernieuwbouw op deze plaats niet toe te staan.
- Bij aanvragen voor herbouw of vernieuwbouw zal in principe afwijzend worden gereageerd.
- Gegeven deze algemene richtlijnen wordt zo mogelijk in goed overleg gehandeld en moet er oog voor afwijkende omstandigheden.

Functie-eisen stedelijk gebied

- Als de bebouwing uit oogpunt van veiligheid geen probleem vormt, wordt de bebouwing, ook als deze geen bijzondere waarde heeft, gehandhaafd.
- Als de bebouwing uit oogpunt van veiligheid niet voldoet, dan kan, voor bebouwing zonder monumentale waarde, worden gestreefd naar behoud van deze bebouwing. De

te treffen maatregelen moeten echter in redelijke verhouding staan tot de te sparen waarde van de bebouwing. Hierover zal in overleg met de betrokken partijen een standpunt in worden genomen.

- Bij monumentale bebouwing is het uitgangspunt dat deze gespaard blijft. Hier kunnen aanzienlijke kosten tegenover staan. Hierover zal in overleg met betrokken partijen een redelijke verdeling moeten worden overeengekomen.

Voorbeeld Bebouwing, aanvraag nieuwbouw

Streefbeeld

Op een buiten gebruik geraakt industrieterrein wil een projectontwikkelaar huizen bouwen. Wonen aan water wordt als aantrekkelijk ervaren, en daarom is de locatie van de woningen in het binnentalud van de bestaande dijk gekozen. Bij het waterschap komt een vergunningsaanvraag binnen.

Het waterschap heeft als streefbeeld om in landelijk gebied groene dijken te handhaven, maar is bereid bij bebouwde kommen meer toe te staan (streefbeeld). Omdat de nieuwbouw op de grens van de bebouwde kom plaats moet vinden neemt het waterschap het verzoek in beschouwing. Als dezelfde plannen in landelijk gebied zouden zijn geprojecteerd, zou eerst een discussie over de toegevoegde waarde plaats moeten vinden, waarbij het waterschap zich duidelijk minder welwillend op zou kunnen stellen. Een tweede streefbeeld is de wens om duurzaam aan de eisen ten aanzien van de veiligheid te kunnen voldoen (streefbeeld).

Een en ander overwegende komt het waterschap tot de conclusie dat uit oogpunt van de bestaande streefbeelden kan worden overgegaan tot vergunningverlening (het betreft het uitbreiden van de bebouwde kom in een reeds bestaand industrieterrein) met hieraan gekoppeld de volgende

Functie-eisen

- Het ontwerp moet aan alle vigerende veiligheidseisen voldoen.
- Ten behoeve van de duurzaamheid van de situatie wordt geëist dat de projectontwikkelaar het profiel van de toekomstig te verwachten dijkversterking in de bouwplannen integreert. Er wordt binnen het project een dijkversterking uitgevoerd die rekening houdt met te verwachten zeespiegelrijzing en maaiveldzakking.
- Ten behoeve van de veiligheid worden eisen gesteld aan aanvullingen bij de woningen (deze worden in klei uitgevoerd) en de handhaving van de integriteit en onderhoud van de dijkbekleding.
- Er worden afspraken gemaakt over onderhoud, inspectie en handhaving.

5.2.3

Beplanting

Streefbeelden

Voor de achtergronden van de streefbeelden kan worden verwezen naar een onderliggende nota Beplantingenbeleid. Hierin wordt uitgebreid op de door het waterschap gewenste situatie en het gevoerde beleid ingegaan. Bij de streefbeelden wordt onderscheid gemaakt in bestaande beplanting en nieuw aan te leggen beplanting.

Bestaande beplanting

- Het waterschap wil naar een situatie waarin alle waterkeringen inclusief de invloed van beplanting op veiligheid getoetst zijn. (Voor de primaire waterkeringen is dit evident, voor de overige waterkeringen niet).
- Waardevolle en gezonde beplanting wordt zoveel mogelijk gehandhaafd.
- Beschermen en bevorderen landschappelijke waarden.
- Beheer en inspectie binnen aanvaardbare grenzen houden.

Nieuw aan te leggen beplanting

- Beschermen en bevorderen landschap.
- Stabiliteit niet in gevaar brengen.
- Duurzaamheid: een toekomstige dijkversterking moet mogelijk zijn.

- Situatie beheersbaar houden.

Functie-eisen

De primaire functie-eis ten aanzien van beplanting (zowel bestaande beplanting als nieuw aan te leggen beplanting) is dat de waterkering, beschouwd inclusief de invloed van beplanting op de waterkerende functie, veilig is (voldoet aan de normen). In de onderliggende nota Beplantingenbeleid is de beoordelingswijze opgenomen.

Uit de streefbeelden kunnen ook functie-eisen worden afgeleid.

Bestaande beplanting

- Waardevolle en gezonde beplanting wordt zoveel mogelijk gehandhaafd. Dit betekent dat als de dijk inclusief beplanting onvoldoende veilig is er dusdanige maatregelen moeten worden getroffen om het vereiste veiligheidsniveau te waarborgen dat de beplanting in principe gehandhaafd kan blijven.
- Beschermen en bevorderen landschappelijke waarden: dit betekent dat actief onderhoud gepleegd wordt om de waardevolle bomen gezond te houden. Niet-gezonde en niet-waardevolle beplanting wordt zo mogelijk verwijderd. Het behoud of herstel van het lokale dijklandschap wordt nagestreefd.
- Bij maatregelen streven naar functiescheiding tussen waterkering en beplanting om beheer en inspectie te vereenvoudigen.

Nieuw aan te leggen beplanting

- Beschermen en bevorderen landschap: aanvragen om nieuwe beplanting aan te leggen worden, naast de invloed op veiligheid, getoetst aan landschapsplannen. Het behoud of herstel van het lokale dijklandschap wordt nagestreefd.
- Nieuw aan te leggen beplanting moet aan alle functie-eisen voldoen.
- Stabiliteit niet in gevaar brengen: beplanting alleen buiten de invloedsgrenzen toegestaan.
- Duurzaamheid: om een volgende dijkversterking mogelijk te maken moet nieuw aan te leggen beplanting buiten het profiel van vrije ruimte worden aangelegd.
- Situatie beheersbaar houden: streven naar functiescheiding tussen waterkering en beplanting. Extra onderhoud als gevolg van beplanting moet in verhouding blijven.

Voorbeeld Beplanting, bestaande beplanting

Illustratief omtrent het omgaan met bestaande beplanting is de gang van zaken rond enkele recente praktijkgevallen. Het ene geval betreft het uitvoeren van dijkversterkingen in het gebied 'achter Ramspol' in Overijssel. Het waterschap heeft hier een duidelijk streefbeeld, en dat zijn dijken zonder beplanting (streefbeeld), aangezien beplanting een extra risico ten aanzien van de veiligheid kan bieden. In de oorspronkelijke versterkingsplannen is dit ook als zodanig doorgevoerd. Hierop is weerstand gekomen, waarna de Raad van State tot de uitspraak is gekomen dat dit algemene streefbeeld wordt onderschreven, maar dat er meer aandacht nodig was voor de individuele waarden van de aanwezige beplanting.

Hierop heeft een meer individuele beoordeling van de aanwezige beplanting plaatsgevonden. Hieruit volgde als conclusie dat ongeveer de helft van de aanwezige beplanting zou kunnen worden gehandhaafd. Het streefbeeld van het waterschap zou hierop kunnen inspelen door te stellen dat als streefbeelden worden gehanteerd.

- Het verwijderen van beplanting die een risico vormen voor de veiligheid.
- Het verwijderen van beplanting die niet als waardevol wordt ervaren.
- Het gedurende de levensduur gedogen van beplanting die als waardevol wordt ervaren. Eventueel zijn hier aanvullende maatregelen of extra inspectie noodzakelijk.
- Het handhaven van een strikt vergunningenbeleid en handhavingenbeleid.

Voorbeeld Beplanting, bestaande beplanting

Een ander voorbeeld is een waterschap in het westen van het land. Hier is aan de orde welke bomen gespaard zouden moeten worden bij een versterking van boezemkades. Het waterschap heeft uiteraard veiligheid als streefbeeld (streefbeeld), maar is zich ook bewust van de maatschappelijke context (streefbeeld). In dit geval is er voor een individuele beoordeling gekozen.

- Per geval is een oordeel gegeven over de risico's van de aanwezige beplanting.
- Per geval is een oordeel gegeven over de waarde, de gezondheid en de herplantbaarheid van de aanwezige beplanting.
- Per geval is een gemotiveerde aanbeveling gedaan over de te volgen werkwijze.
- Deze werkwijze is in discussie gebracht bij de belanghebbenden.

Er is een werkbaar en voor alle partijen aanvaardbare oplossing uitgekomen.

Voorbeeld Beplanting, nieuw aan te brengen beplanting

Volgens de vigerende richtlijnen vormt beplanting een extra risico ten aanzien van de veiligheid. Het is dan ook alleszins te rechtvaardigen uit oogpunt van veiligheid een terughoudend beleid te voeren ten aanzien van aanvragen voor nieuwe beplantingen (streefbeeld). Het is echter heden ten dage steeds minder mogelijk dit buiten een maatschappelijke context te doen. Een tweede streefbeeld kan daarom zijn dat hier beslissingen op een afgewogen wijze plaatsvinden (streefbeeld). De mate waarin dit aan de orde is, zal naar het zich laat aanzien per regio kunnen verschillen. Daarom is een variatie tussen: zo mogelijk beplantingsvrij (streefbeeld) en: zo mogelijk in overeenstemming met de ecologische hoofdstructuur (streefbeeld) mogelijk. Bij het opstellen van functie-eisen kan hier nader invulling aan worden gegeven, bijvoorbeeld door.

- Het aangeven van zones waar beplanting wordt toegestaan.
- Het aangeven van zones waar een bepaald type beplanting wordt toegestaan (bijvoorbeeld laag opgaande bomen of struiken).
- Het aangeven van boomtypen die wel of niet toelaatbaar zijn (diepwortelende bomen of oppervlakkig wortelende bomen).
- Het aangeven van boomsoorten die bij het landschap passen of juist niet.

Hierin kan het waterschap een actieve, sturende rol spelen door een bewust beleid vast te stellen, of een passieve rol (reageren op aanvragen).

5.2.4 Dijkgraslanden

Streefbeeld

Beschermen van het dijklichaam tegen erosie bij belasting door golven of stroming alsmede beschermen tegen een hoge grondwaterstand.

Functie-eisen

1. Erosiebestendigheid voor golven.
2. Voldoende stabiliteit en intern een voldoende hoge grondmechanische schuifsterkte.

5.2.5 Wegverhardingen

Voorbeeld Wegverhardingen 1

Streefbeelden

Het streefbeeld voor de verharding dient aan te sluiten bij de functie die aan de weg is gesteld. Veelal heeft een weg een lokale of ontsluitingsfunctie; het type weg dient dan op deze functie afgestemd te worden. Ook is het mogelijk dat er enkel een fietspad op de waterkering is gelegen. Indien de waterkering ecologisch beheerd wordt kan er gekozen worden voor het gebruik van grasbetontegels.

Functie-eisen

Om de waterkerende functie van een dijk niet negatief te beïnvloeden dient de verharding te bestaan uit een gesloten verharding.

Voorbeeld Wegverhardingen 2

Streefbeeld

Het bestuur wenst een verkeersluwe of verkeersarme functie. Geen doorgaand verkeer gewenst. Het weren van teveel recreatief verkeer in de weekenden is een bijkomende wens. Vanuit de taak wegbeheer is dit streefbeeld door het algemeen bestuur opgelegd. Het kan ook zijn dat derden het wegbeheer uitvoeren en hier bestuurlijke afspraken met derden over worden gemaakt.

Functie-eis

Hiervoor zijn (technische) middelen ter beschikking. Drempels, verkeersborden, 30km-zones, etc. Als de weg geheel moet worden afgesloten voor doorgaand verkeer is dit met behulp van bebording te regelen.

Meetbaarheid: Verkeerstellingen maken het streven meetbaar. Handhaving door middel van geregelde controles (politie). Concrete afsluitingen of maatregelen genoemd onder functie-eisen maken het uitvoerbaar.

5.2.6

Waterkerende objecten

Streefbeelden

Een waterkerend object in een waterkering dient op een dusdanige wijze te worden vormgegeven en ingepast dat ze overeenstemt met het landschap en de waterkering. Bij waterkerende objecten is per definitie sprake van een multifunctioneel object. Hierbij kan gedacht worden aan het combineren van de waterkerende functie met bijvoorbeeld een fundering of een kunstwerk ten behoeve van de waterbeheersing.

Functie-eisen

Algemeen dienen aan waterkerende kunstwerken voor de volgende aspecten functie-eisen opgesteld te worden:

1. hoogte;
2. bediening afsluitmiddelen;
3. sterkte afsluitmiddelen;
4. stabiliteit constructie;
5. piping.

5.2.7

Dijkmeubilair

Streefbeelden

Het streefbeeld voor dijkmeubilair is er op gericht dat aanwezige objecten als paaltjes, afrasteringen en verkeersborden geen belemmerende invloed hebben op de primaire functie van een waterkering.

Functie-eisen

De functie-eisen die er aan dijkmeubilair worden gesteld verschilt per type object. De voornaamste functie-eis is de functionaliteit voor het doel waarvoor het object is geplaatst. De functie-eisen met betrekking tot de veiligheid zijn:

1. acceptabele invloed op de stabiliteit;
2. acceptabele invloed op waterstroming: erosie/piping/kwel;
3. acceptabele invloed op de beheersvrijheid.

5.2.8

Kabels en leidingen

Streefbeeld

Het streefbeeld voor kabels en leidingen is er in principe op gericht om de aanwezigheid van kabels en leidingen in (de nabijheid van) een waterkering te beperken.

Functie-eisen

Voorwaarde voor de toepassing van leidingen in een waterkering is dat deze voldoet aan de geldende normen. Voor stalen leidingen gelden de normen NEN 3650 en 3651. Voor niet-stalen leidingen gelden de NEN 3652 en 3662.

Een voorname eis die er aan kabels wordt gesteld is de minimale afstand ten opzichte van leidingen. Dit om verstoring van de kathodische bescherming van de pijpleiding te voorkomen. Overigens dienen niet meer gebruikte kabels zoveel mogelijk verwijderd worden.

Voorbeeld Kabels en leidingen

Streefbeeld

Nieuwe kabels en leidingen vermijden in de kernzone van de waterkering en bestaande kabels en leidingen bij vervanging buiten de waterkering brengen.

Functie-eis

Voor het eerste streefbeeld verplicht stellen dat leidingen altijd ver onder het dijklichaam door worden aangebracht door middel van gestuurde boringen. Voor het tweede streefbeeld geldt het sturingsmiddel Toetsing op Veiligheid. Daar waar bestaande kabels en leidingen niet voldoen moeten ze gesaneerd worden.

Meetbaarheid: In het kader van het vergunningentraject en de 5-jaarlijkse toetsing op Veiligheid kan getoetst worden aan de functie-eisen.

n in het omliggende landschap te versterken.

5.2.9

Ecologie

Streefbeeld

Nagestreefd dient te worden de ontwikkeling van soortenrijke taludvegetaties met stroomdalsoorten, waarvoor zowel het binnen- als het buitentalud in aanmerking kan komen. Vooral het buitentalud kan daarnaast bijdragen aan de functie van verbindingzone in het kader van de EHS.

Uitgangspunt daarbij blijft, dat de primaire, waterstaatkundige functie van de dijk niet in het gedrang mag komen. De vegetatie zal in eerste instantie moeten bijdragen aan het vergroten van de erosiebestendigheid van de taluds. Deze primaire functie kan echter uitstekend samengaan met andere nevenfuncties, zoals Ecologie. Uit onderzoek van de onder andere de Landbouwwuniversiteit (Sykora en Liebrand 1986, 1987) is gebleken dat een kruidenrijke hooilandvegetatie de meest erosiebestendige zode oplevert. Ook een waterstaatkundig maaibeheer en extensieve begrazing zonder bemesting leiden tot een goed gesloten en diep doorwortelde zode.

Functie-eis

Voor de ontwikkeling van een soortenrijke taludvegetatie met stroomdalsoorten dient bij de aanleg van de dijk aan diverse voorwaarden te worden voldaan. Vervolgens zal het dijktalud natuurvriendelijk beheerd dienen te worden.

Uit onderzoek van onder andere Sykora en Liebrand (1986, 1987) is gebleken welke factoren van invloed zijn op het voorkomen van stroomdalvegetaties. Aan de hand van deze gegevens kunnen de voorwaarden genoemd worden waaraan een talud moet voldoen om de ontwikkeling van een stroomdalvegetatie mogelijk te maken.

- De steilheid van een talud mag variëren van 1:2 tot 1:3. Een steil talud heeft een betere afwatering en een hogere instraling op de zuidoost tot zuidwest georiënteerde hellingen. Hierdoor wordt een gunstige standplaats gecreëerd voor de droogte- en warmte-minnende stroomdalsoorten.
- Voor het uitvoeren van een maaibeheer heeft een 1:3 talud de voorkeur.
- Bij een beheer van maaien en afvoeren moet aan de teen van de dijk ruimte worden vrijgehouden voor de aanleg van een onderhoudspad.
- Voor de ontwikkeling van een stroomdalvegetatie dient de bodem te bestaan uit een nutriëntenarme zavel met een lutumgehalte van maximaal 25 %. Voor een optimale ontwikkeling van een stroomdalvegetatie is echter een lager lutumgehalte gewenst (< 17.5 %). Indien hierdoor de erosiebestendigheid van het talud te zeer wordt aangetast, kan worden gekozen voor een functiesplitsing, waarbij de civieltechnische- en de natuurtechnische functie gescheiden worden. Het talud wordt in dat geval opgebouwd

uit een kern van klei of zand waarop een deklaag van afdichtende klei wordt aangebracht. Het lutumgehalte van deze klei is echter te hoog voor de ontwikkeling van een stroomdalvegetatie. Daarom wordt op deze deklaag een toplaag van licht materiaal aangebracht.

- Bij het inzaaien dienen de traditionele dijken-mengsels in combinatie met kruidenmengsels te worden toegepast, liefst kruidenmengsels van lokale herkomst.

Natuurtechnisch beheer is een beheersvorm die, binnen de waterstaatkundige randvoorwaarden, het behoud of de ontwikkeling van soortenrijke taludvegetaties met veel kenmerkende soorten ten doel heeft. Een natuurtechnisch beheer leidt op den duur tot een soortenrijke taludvegetatie met een goede doorworteling. Uit onderzoek is gebleken dat dit beheer zeer erosiebestendige taluds oplevert, zelfs bij een laag lutumgehalte. Binnen het natuurtechnische beheer wordt onderscheid gemaakt in een maaibeheer, een beweidingsbeheer en een combinatie daarvan. Een maaibeheer levert in de regel een meer bloemrijke en soortenrijke vegetatie op vergeleken met een beweidingsbeheer. Natuurtechnisch maaibeheer bestaat uit het jaarlijks tweemaal maaien en afvoeren van de vegetatie. De maaitijdstippen liggen begin juni en in september. Natuurtechnisch beweidingsbeheer dient te worden uitgevoerd volgens het systeem van omweiden, ook wel verweiden of rantsoen beweiden genoemd. Hierbij grazen de dieren in korte tijd (een maand) een talud af, waarna de vegetatie vervolgens twee maanden de tijd krijgt om de groeien en te bloeien

Dynamisch Deel

beheer komende periode

De doelevaluatie is een bijzondere vorm van een jaarlijkse voortgangrapportage. De evaluatie bestaat uit 2 stappen:

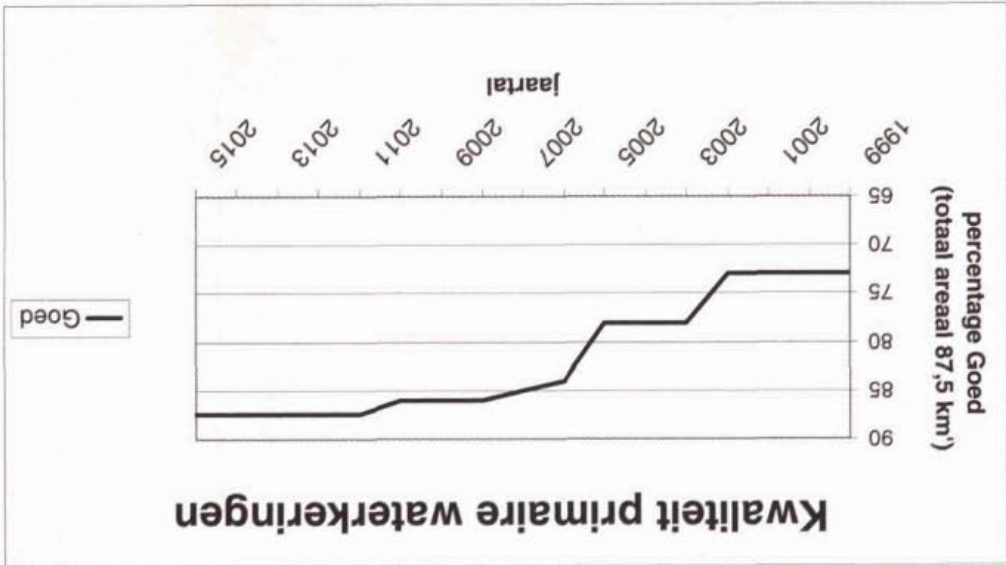
- Stap 1** Het *afgelopen jaar* wordt eerst beschouwd: welke wijzigingen zijn er op het oorspronkelijk geplande programma (wat zijn de oorzaken) en heeft dit gevolgen voor de kwaliteit van het areaal.
- Stap 2** Voor de *komende periode* wordt gekeken of de geplande kwaliteit nog steeds bereikt kan worden en of het geplande programma bijgesteld dient te worden. Met andere woorden: 'het doel wordt geëvalueerd'.

Iedere 5 jaar wordt de geplande kwaliteit vastgesteld (=de referentiesituatie). Afwijkingen worden beschreven t.o.v. deze referentiesituatie.

In § 6.1 wordt de referentiesituatie vastgesteld per type waterkering en per functie. De referentiesituatie is een vijfjaarlijkse vastlegging van de kwaliteit op dat moment en de geplande ontwikkeling ervan in de komende 10 jaar. In § 6.2 is nagegaan welke maatregelen het afgelopen jaar wel, niet of extra zijn uitgevoerd. Dit kan invloed hebben op het bereiken van de gewenste kwaliteit. Vervolgens is in § 6.3 de huidige ontwikkeling van de kwaliteit afgezet tegen de referentiesituatie. De gevolgen voor het beheer staan weergegeven in § 6.4.

6.1

Referentiesituatie voor evaluatie

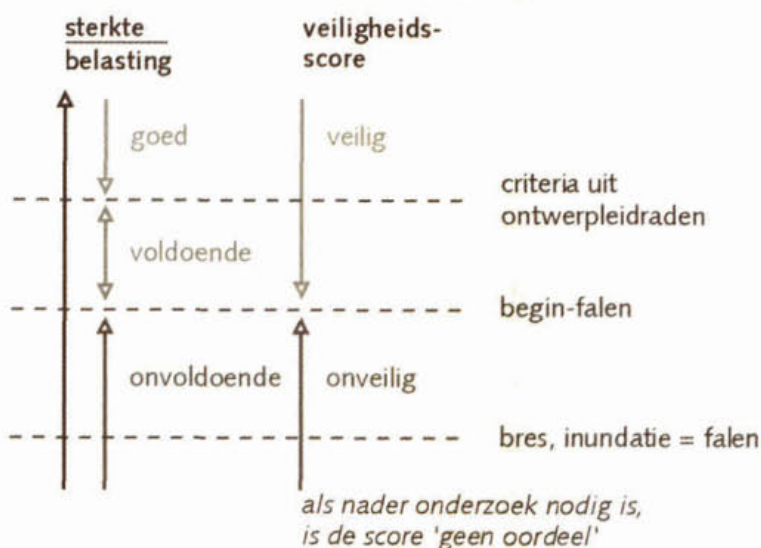
Figuur 6-1

De referentiesituatie: de kwaliteitsontwikkeling van het areaal.

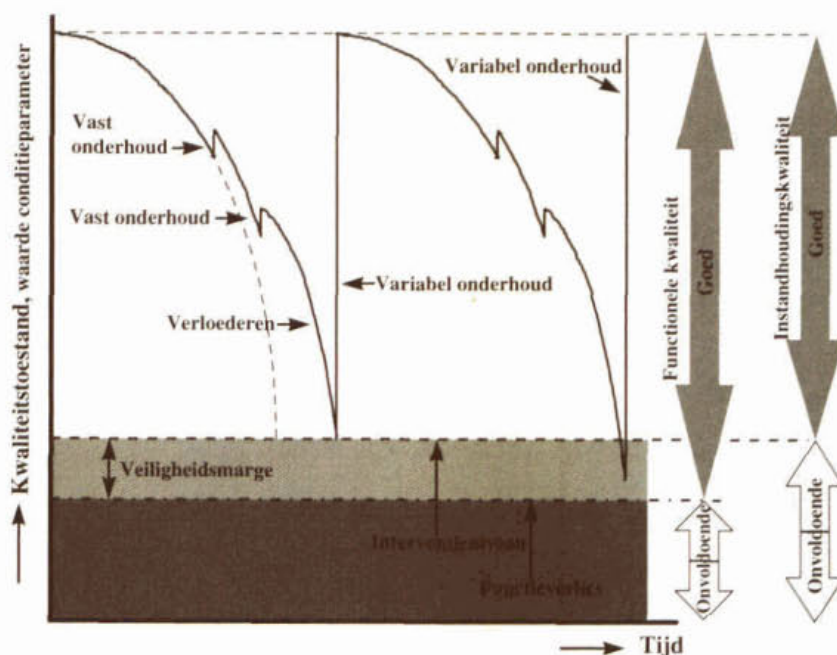
De referentiesituatie wordt vijfjaarlijks vastgelegd: dit is de kwaliteit van het areaal op moment van een te kiezen jaar en de geplande ontwikkeling voor de komende periode van 10 jaar. Hiermee wordt een referentiegeboden voor de toekomst uit te voeren. Jaarlijkse evaluaties. Voor de primaire waterkeringen kunnen dit de resultaten van de verplichte vijfjaarlijkse toetsing zijn. Veelal zijn voor de regionale kerntoetsbare doelstellingen, van een vergelijkbaar (kwaliteits)niveau als bij primaire waterkeringen (nog) niet beschikbaar. Voor iedere functie wordt de referentiesituatie bepaald, dus ook voor de niet-waterkerende functies.

De kwaliteit voor de functie Veiligheid

De Toetsing op veiligheid levert de kwalificaties Veilig en Onveilig op (figuur 6.2). De toetsing heeft echter geen betrekking op de beheerkwaliteit: voldoet de kering aan de functionele- en beheerseisen uit hoofdstuk 5. De Toetsing op veiligheid toetst op het minimum kwaliteitsniveau (figuur 6.3), de kwaliteit volgens de eisen in hoofdstuk 5 gaat verder: zij spreekt een oordeel uit over het beheer van de waterkeringen. Het bijbehorende niveau is weergegeven in hfd. 4, figuur 4.6 'het interventieniveau'.

Figuur 6-2 Faaltraject ter beoordeling van de kwaliteit (bron: Leidraad Toetsen op Veiligheid)

Figuur 6-3 Kwaliteitsniveau van een object

Per object is de referentiesituatie vastgesteld. Dit kan in een aparte bijlage worden opgenomen, maar waarschijnlijk is dit reeds in het beheersregister of ander systeem opgeslagen. Hieronder staat een grafisch voorbeeld van de referentiesituatie van de

primaire waterkeringen dat in beheer is bij <klik: uw organisatie> , voor de functie waterkeren. Dit overzicht is inclusief de waterkerende objecten en kunstwerken.

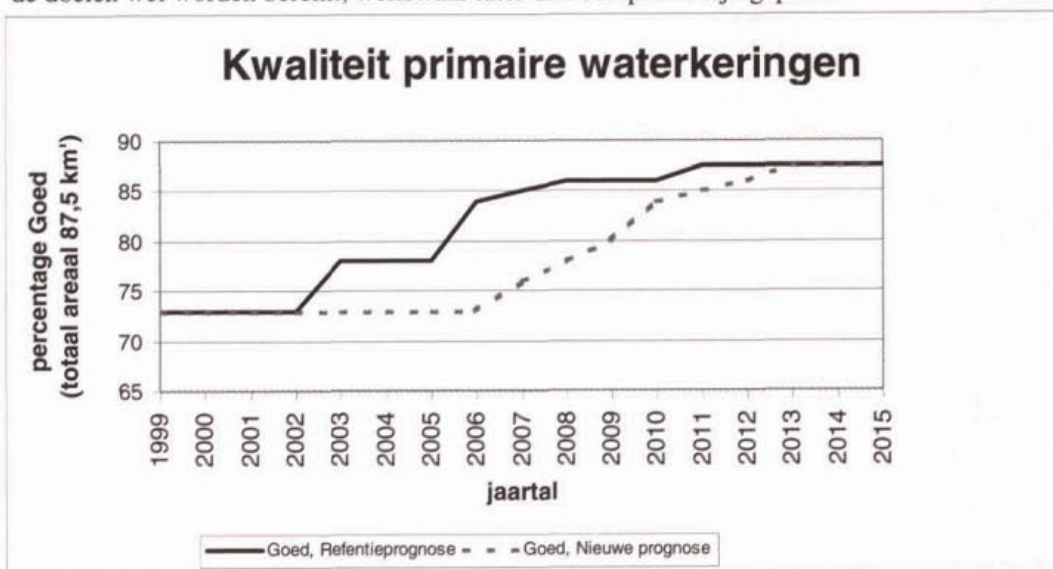
6.2 Evaluatie maatregelen afgelopen jaar

De referentiesituatie is gebaseerd op een gepland maatregelenpakket. Indien maatregelen niet, anders, eerder, of later zijn uitgevoerd dan kan dit effect hebben op de kwaliteitsontwikkeling van het areaal. Beschouwd worden alleen de grotere onderhouds- en herstel – en verbeterwerken.

Er wordt niet alleen een opsomming gegeven. Ook worden oorzaken en effecten beschreven die het gevolg zijn van deze aanpassing in het maatregelenpakket. Ook is het mogelijk dat door nieuwe resultaten van inspecties, monitoring en toetsing een (nieuw) verschil blijkt tussen de huidige en gewenste situatie.

6.3 Kwaliteitsontwikkeling areaal

Aanpassingen in het maatregelenpakket kunnen tot gevolg hebben dat de huidige prognose van de kwaliteit afwijkt van de referentiesituatie. In aansluiting op voorbeeldfiguur 6.1 kan dit er uit zien als in figuur 6.5. In de grafiek wordt zichtbaar dat de geplande verbetering van de kwaliteit vertraging op loopt. Ook blijkt uit de grafiek dat de doelen wel worden bereikt, weliswaar later dan oorspronkelijk gepland.

Figuur 6-5 De referentiesituatie vergeleken met de nieuwe prognose

6.4 Conclusie(s)

Het verschil tussen de nieuwe prognose en de referentiesituatie (in het referentiejaar), kan aanleiding geven het toekomstige maatregelenpakket bij te stellen. Wat is nodig om de streefbeeld(en) wel te bereiken en/of moeten streefbeeld(en)/functie-eisen worden aangepast?

Hier kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een aanbeveling om het tempo van dijkverbeteringen te verhogen en het streefjaar voor de functie natuur bijv. te vertragen van 2015 naar 2020 of 2025. Hierdoor kunnen (veelal beperkte) financiën en de beschikbare personele capaciteit maximaal gebruikt worden om de beoogde veiligheid te bereiken.

7 **Beleid en kosten in planperiode 2000-2004**

7.1 **Inleiding**

Welk beleid dient <klik: uw organisatie> in te zetten om de bereikte kwaliteit van het areaal te behouden en de gewenste kwaliteit te bereiken?

Tekst waterschappen

Het BPW biedt de inhoudelijke onderbouwing en prioritering van de in te zetten middelen. Dit hoofdstuk bevat de directe kosten voor de jaarlijkse Meerjarenraming (zie figuur 4-1). De indelingen (o.a. produkten) die gehanteerd zijn in dit hoofdstuk sluiten aan bij de indelingen van het BBP-proces. Het detailniveau van dit hoofdstuk sluit aan op de meerjarenraming en niet op de begroting, of werkplannen.

Tekst rijkswaterstaat

De geplande financiële en personele inzet in dit hoofdstuk is opgenomen in het Beheersplan Nat. De toekenning van middelen vindt plaats via het BPN. Het BPW bevat de begrotingsartikel-onderdelen:

Art. 02.01.01 Waterkeren-Aanleg-Verkenning/planstudie

Art. 02.01.02 Waterkeren-Aanleg-Realisatie

Art. 02.01.03 Waterkeren-Beheer&Onderhoud-Voorbereiding

Art. 02.01.04 Waterkeren-Beheer&Onderhoud-Realisatie

Art. 03.04 Deltaplan Grote Rivieren

In § 7.2 staan de waarneembare functionele effecten op het areaal gedurende de planperiode. In § 7.3 wordt het te voeren beleid en beheer per product beschreven. Hierin wordt ook ingegaan op aanpassingen van het uit te voeren beheer en van de doelen. De financiële en personele consequenties worden in § 7.4, resp. § 7.5 weergegeven. In § 7.6 wordt het maatschappelijk belang c.q. prioriteiten aangegeven.

7.2 **De beoogde functionele effecten**

Het actieve beheer bestaat uit het regulier vast en variabel onderhoud en herstel- en verbeteringswerken. Daarnaast bestaat het beheer uit een aantal (administratieve) handelingen zoals het verlenen van vergunningen en de handhaving ervan. Het reguliere onderhoud dient om de bereikte kwaliteit in stand te houden: hier zal niet vaak een kwaliteitsverbetering uit voortkomen. Het uitvoeren van herstel- en verbeterwerken zal echter vaker leiden tot het bereiken van een kwaliteitsverandering.

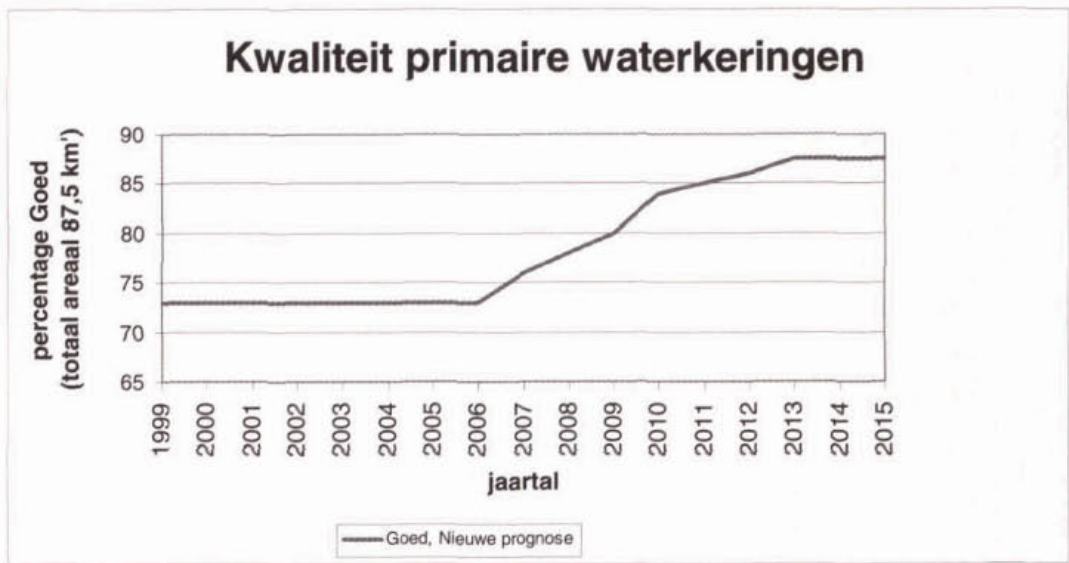
Welke maatregelen en/of projecten leiden de in de komende vijf/zes jaar tot een functionele kwaliteitsverbetering? Hieronder staat een voorbeeld van deze maatregelen, gesorteerd per type waterkering. Vermeld zijn:

- type waterkering;
- omschrijving;
- start en einde;
- kosten;
- beoogd effect (km² waterkering dat gaat voldoen aan de functionele eisen).

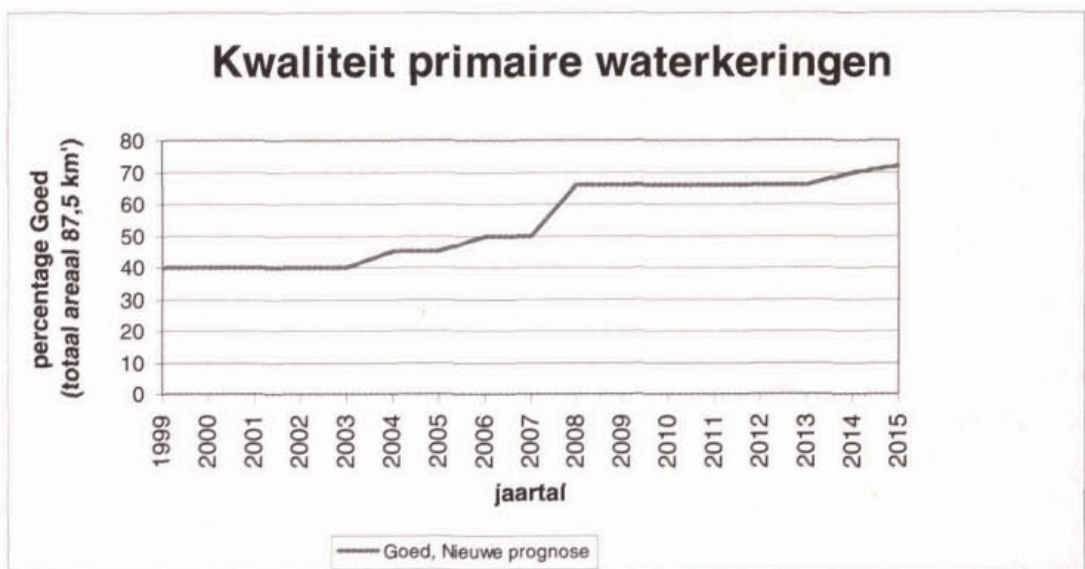
Tabel 7.1 Voorbeelden van geplande maatregelen met functioneel effect.

Type	Omschrijving	Start	Einde	Kosten (Kfl)	Effect (km')
Primair	Dijkversterking Voorbeelddijk	mei-99	sep-99	1300	0,85
..
Regionaal	Herstellen graslaag Grasdijk	apr-00	jun-00	100	0,25
..

In de voorbeeldgrafieken hierna staat voor de primaire waterkering de geplande kwaliteit van het areaal weergegeven voor de functie Veiligheid(Waterkeren) en voor de functie Ecologie . Deze geplande ontwikkelingen dienen te zijn gebaseerd op de hiervoor genoemde maatregelen. Gevolgen van afwijkingen op de geplande uitvoering kunnen zo direct zichtbaar gemaakt worden.

Figuur 7-1 Geprognostiseerde kwaliteitsontwikkeling primaire waterkeringen, voor de functie Waterkeren.

Figuur 7-2 Geprognostiseerde kwaliteitsontwikkeling primaire waterkeringen, voor de functie Ecologie.

7.3

Het te voeren beleid per Beleidsproduct.

Tekst waterschappen

Het BPW sluit aan op het interne BBP-proces (zie ook § 4.2). Hiertoe wordt in deze paragraaf het beleid per BBP-beleidsproduct beschreven volgens de volgende systematiek:

1. Bestaand/huidig beleid
2. Doelen
Tijd, kwantiteit, kwaliteit (deze is gerelateerd aan de functie-eisen). Hetzelfde resultaat wordt hier verkregen door antwoord te geven op de vraag 'Wanneer voldoet welk areaal aan welke functie-eisen?'
3. Nieuw beleid
Aanpassingen van het bestaand beleid als gevolg van het niet realiseren van de doelen met de inzet volgens het bestaand beleid, of door het verkrijgen van nieuwe inzichten of inspectie- of onderzoeksresultaten.

Tabel 7.2

Relatie beleidsproduct en functies

Functie	Veiligheid		Ecologie	Recreatie	Scheepvaart	Etc
	Primaire waterkeringen	Regionale waterkeringen				
Beleidsproduct						
Planvorming waterkeringszorg						
Beheer en onderhoud waterkeringen						
Muskusratbestrijding						
Bewaking waterkering						
Voorziening verwante belangen						
Vergunningen/keurontheffingen waterkeringszorg						
Handhaving waterkeringszorg						
Omslagheffing waterkeringszorg						
Invordering omslag waterkeringszorg						

Tekst rijkswaterstaat

Het BPW sluit aan op het BPN. Hiertoe wordt in deze paragraaf per product het beleid beschreven volgens de volgende systematiek:

1. Bestaand/huidig beleid
2. Doelen
Tijd, kwantiteit, kwaliteit (deze is gerelateerd aan de functie-eisen). Hetzelfde resultaat wordt verkregen door antwoord te geven op de vraag 'Wanneer voldoet welk areaal aan welke functie-eisen?'
3. Nieuw beleid
Aanpassingen van het bestaand beleid door het niet realiseren van de doelen met de inzet volgens het bestaand beleid, of door het verkrijgen van nieuwe inzichten of inspectie- of onderzoeksresultaten.

Als product wordt hier aangemerkt het begrotingsartikel-onderdeel. Een verdere onderverdeling naar D3 of D4-product is mogelijk. De verschillende product-indelingen

tussen de regionale directies maakt het niet mogelijk om een universeel voorbeeld op te stellen.

- 7.3.1 Beleid Planvorming waterkeringszorg**
- 7.3.2 Beleid Beheer en onderhoud waterkeringen**
- 7.3.3 Beleid Muskusratbestrijding**
- 7.3.4 Beleid Bewaking waterkering**
- 7.3.5 Beleid Voorziening verwante belangen**
- 7.3.6 Beleid Vergunningen/keurontheffingen waterkeringszorg**
- 7.3.7 Beleid Handhaving waterkeringszorg**
- 7.3.8 Beleid Omslagheffing waterkeringszorg**
- 7.3.9 Beleid Invordering omslag waterkeringszorg**

7.4

De benodigde financiën

Deze paragraaf bevat de getalsmatige input voor de Meerjarenraming. De benodigde financiën volgen logischerwijs uit de gestelde doelen in hoofdstuk 5, de doelevaluatie in hoofdstuk 6 (aanleg, verbetering en herstel) en het beschreven beleid in § 7.3.

De presentatie van de financiën dient tevens aan te sluiten bij de overig gehanteerde indelingen bij <klik: uw organisatie> .

Hieronder zijn twee voorbeeldtabellen opgenomen met daarin de geplande uitgaven voor de komende 5 jaar. Dit is de Meerjarenraming voor de Waterkeringszorg. De tabellen bevatten het minimum detailniveau waarop deze paragraaf kan worden ingevuld.

Uitgaven voor het beheer van de waterkeringen, opgebouwd uit exploitatiekosten, investeringen en personele kosten (Kfl)

Beleidsproduct Functioneel doel	2000	2001	2002	2003	2004
1. Planvorming waterkeringszorg					
Primaire waterkering	100	100	100	100	100
Regionale waterkering	25	25	20	10	10
2. Beheer en onderhoud waterkeringen					
Primaire waterkering	1.200	1.225	1.250	1.310	1.360
Regionale waterkering	110	110	110	90	80
3. Muskusratbestrijding					
Primaire waterkering	45	45	45	45	45
Regionale waterkering	8	8	8	8	8
4. Bewaking waterkering					
Primaire waterkering	9	9	9	9	9
Regionale waterkering	9	9	9	9	9
5. Voorzieningen verwante belangen	67	67	70	74	80
6. Vergunningen/keurontheffingen waterkeringszorg	25	25	20	10	10
Primaire waterkering	25	25	20	10	10
Regionale waterkering	35	36	56	56	56
7. Handhaving waterkeringszorg					
Primaire waterkering	555	555	555	555	555
Regionale waterkering	555	555	555	555	555
8. Omslagheffing waterkeringszorg					
Primaire waterkering	654	654	654	654	654
Regionale waterkering	32	32	32	32	32
9. Invordering omslag waterkeringszorg					
Primaire waterkering	123	123	123	123	123
Regionale waterkering	123	123	123	123	123
Totaal	1.891	1.916	1.929	1.953	1.999

Tabel 7-3

Voorbeeldtabel met de geplande uitgaven voor de komende 5 jaar voor de Waterkeringszorg, per BBP-product per functioneel doel.

Uitgaven voor het beheer van de waterkeringen, opgebouwd uit exploitatiekosten, investeringen en personele kosten (Kfl)

Functioneel doel Beleidsproduct	2000	2001	2002	2003	2004
Primaire waterkeringen					
1. Planvorming waterkeringszorg	35	35	35	35	35
2. Beheer en onderhoud waterkeringen	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300
3. Muskusratbestrijding	78	78	78	78	78
4. Bewaking waterkering	56	56	56	56	56
5. Voorzieningen verwante belangen	67	67	67	67	67
6. Vergunningen/keurontheffingen waterkeringszorg	45	45	45	45	45
7. Handhaving waterkeringszorg	67	67	67	67	67
8. Omslagheffing waterkeringszorg	34	34	34	34	34
9. Invordering omslag waterkeringszorg	12	12	12	12	12
subtotaal primaire Waterkeringen	1.694	1.694	1.694	1.694	1.694
Regionale waterkeringen					
1. Planvorming waterkeringszorg	12	12	12	12	12
2. Beheer en onderhoud waterkeringen	1.212	1.212	1.212	1.212	1.212
3. Muskusratbestrijding	78	78	78	78	78
4. Bewaking waterkering	56	56	56	56	56
5. Voorzieningen verwante belangen	68	68	68	68	68
6. Vergunningen/keurontheffingen waterkeringszorg	56	56	56	56	56
7. Handhaving waterkeringszorg	78	78	78	78	78
8. Omslagheffing waterkeringszorg	45	45	45	45	45
9. Invordering omslag waterkeringszorg	12	12	12	12	12
subtotaal Regionale Waterkeringen	1.617	1.617	1.617	1.617	1.617
Totaal	3.311	3.311	3.311	3.311	3.311

Tabel 7-4

Voorbeeldtabel met de geplande uitgaven voor de komende 5 jaar voor de Waterkeringszorg, per functioneel doel per BBP-product.

7.5

Personele inzet

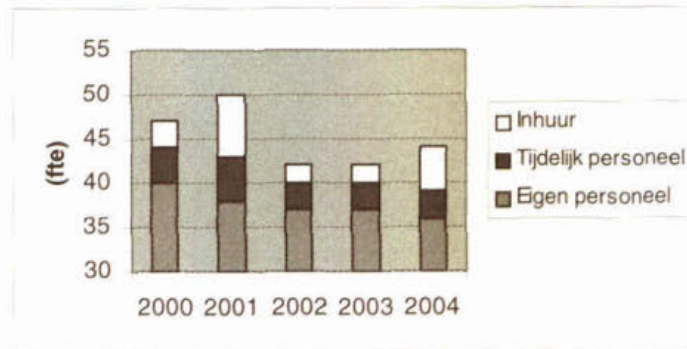
In de vorige paragraaf zijn de personeelskosten integraal opgenomen. Als stuurinstrument is de personele bezetting echter dusdanig van belang dat in deze paragraaf hier aandacht aan besteed wordt.

Deze paragraaf geeft inzicht in de ontwikkeling van het personeelsbestand, onderverdeeld naar vast personeel, tijdelijk personeel en inhuur. Dit onderscheid is wezenlijk met betrekking tot de sturingsmogelijkheden door het bestuur en voor het bewaken van een gezonde arbeidsmix, gerelateerd aan het werkpakket.

Het uitvoeren van het geplande beheer kan gevolgen hebben voor de personele organisatie. Denk bijvoorbeeld aan grootschalige projecten waarvoor een piekinzet gepleegd dient te worden. Deze gevolgen dienen in deze paragraaf zichtbaar gemaakt te worden. Mogelijk te nemen maatregelen door het bestuur zijn:

1. uitwisselen personeel tussen afdelingen onderling of tussen afdelingen en projectbureaus;
2. (eigen)personeelsbestand afslanken of juist vergroten (kwantitatief en/of kwalitatief);

3. inhuur van medewerkers;
4. uitbesteding van werkzaamheden.

Figuur 7-3 Geplande personele inzet, per jaar, per categorie.

7.6 Prioriteiten-beschikbare middelen

Indien de geplande financiën niet gedekt worden door de beschikbare financiën dienen er keuzen gemaakt te worden of dienen de beschikbare middelen vergroot te worden (bijv. de waterschapsomslag). Het beheersplan biedt een inhoudelijke onderbouwing van keuzes en afwegingen. Doel is het optimaliseren van de inzet van de middelen binnen de (financiële en bestuurlijke) randvoorwaarden.

Deze paragraaf bevat de overwegingen die een rol spelen bij het prioriteren van maatregelen. Mogelijke overwegingen zijn:

1. maximaliseren maatschappelijk effect;
2. bedrijfseconomische overwegingen (beperken kapitaalsvernietiging);
3. organisatorische randvoorwaarden (personeelsbestand).

Op basis van deze overwegingen kan dan een prioriteitenvolgorde worden opgesteld van de geplande financiën.

De overwegingen, geconfronteerd met enerzijds de wensen en anderzijds de beschikbare middelen, worden in separate beslisdocumenten voorgelegd aan het algemeen bestuur. De dynamiek van dergelijke stukken komt niet overeen met het karakter van een beheersplan.

8

Doorkijk na planperiode

In dit hoofdstuk wordt een doorkijk gegeven voor de invulling van het beheer en het realiseren van de streefbeelden voor een periode van 10 jaar (en eventueel verder).

Verwachte ontwikkelingen, bijv. grote herstelwerken, dijkverzwaringenprojecten of beleidsveranderingen, kunnen van invloed zijn op het beheer, zowel financieel als organisatorisch. De resultaten van de doe-evaluatie (hoofdstuk 6) kunnen ook doorwerken voor de beschouwde periode.

Mogelijke ontwikkelingen kunnen zijn:

1. Internationale ruimtelijke aanpak hoogwaterbescherming.
2. Afstemming verdrogingsbestrijding versus de hoogwaterbescherming.
3. Vaststelling normering voor regionale peilen
4. Flexibeler waterpeil.
5. Doorberekenen kosten aan gebruikers.
6. Herbezinning op de begrippen 'veiligheid' en 'overlast'.
7. Reorganisatie, intern en/of extern.
8. Areaalaanpassingen, uitbreiding of juist overdracht van areaal.
9. De gevolgen van de voorstudie 'Kust op Koers' waarin vier ministeries (EZ, VROM, LNV en V&W) een gezamenlijke basis gelegd hebben voor toekomstige beleidsnota's. Het creëren van 'robuuste duinen' wordt als een van de opgaven gezien.

Overzicht grote projecten.

1. Grootschalige vervanging van dijkbekledingen als gevolg van verbeterd inzicht.
2. ...

De financiële, personele en organisatorische gevolgen van bovenstaande ontwikkelingen en grote projecten dienen hier globaal aangeduid te worden.

Overzicht bijlagen

1. Begrippenlijst
2. Indeling legger en beheersregister
3. BBP-produkten Waterkeringszorg
4. Onderliggende documenten en referenties

Bijlage 1 Begrippen

Beheer

Het geheel van activiteiten dat noodzakelijk is om te waarborgen dat de functies van de waterkering blijven voldoen aan de daarvoor vastgestelde eisen en normen.

Beheersregister

Documenten waarin de voor het behoud van het waterkerend vermogen kenmerkende gegevens van de constructie en de feitelijke toestand van de (primaire) waterkering nader zijn omschreven.

Beleid

Het geheel van gemaakte bestuurlijke keuzen.

Beoordelingsprofiel

Denkbeeldig minimum profiel van gedefinieerde afmetingen waarbinnen zich geen objecten bevinden, dat binnen het werkelijk aanwezige profiel moet passen en dat de garantie moet bieden dat de waterkering voldoende sterk is.

Beschermingszone

In de keur aangegeven zone ter weerszijden van de (juridische) waterkering.

Boezemkade

Een langs een boezem gelegen grondlichaam, dat enerzijds de lager gelegen poldergebieden beschermt tegen hoger liggend boezemwater en anderzijds de boezem in stand houdt.

Coupure

Onderbreking in de waterkering voor de doorvoer van een (water)weg of spoorweg die bij hoge standen afsluitbaar is.

Dijkringgebied

Gebied dat door een stelsel van waterkeringen, of hoge gronden, beveiligd moet zijn tegen overstroming, in het bijzonder bij hoge stormvloed, bij hoog opperwater van een van de grote rivieren, bij hoogwater van het IJsselmeer of een combinatie daarvan.

Duinen

Voor de duinen die deel uitmaken van de primaire waterkeringen bestaan twee typen onderverdelingen in zones. Elke zone kent zijn eigen geboden en verboden en een onderverdeling maakt het mogelijk om per zone een afzonderlijk beheersregime te kiezen.

De eerste onderverdeling is gebaseerd op de grenzen van het beheersgebied van het duinbeherende waterschap. De andere indeling is gebaseerd op de Model-keur zoals deze door de Unie van Waterschappen is gedefinieerd. Deze komt overeen met de bovengenoemde indeling van de dijken. Beide indelingen worden hieronder genoemd.

Indeling van het beheersgebied [Basisrapport Zandige Kust, p.229 e.v.]

In het Basisrapport zandige kust wordt de volgende indeling voorgesteld (lopende van zee → land):

- vooroever;
- strand;
- ontwerpafslagzone;

-
- grensprofiel;
 - reservestrook;
 - invloedsstrook (deze ligt landwaarts van de grens van de primaire waterkering).

Indeling volgens Model-keur [Basisrapport Zandige Kust, p.255 e.v.]

De Unie van Waterschappen stelt een andere indeling voor. Dit voorstel is ingegeven door de wens om duinen op een zelfde wijze in te delen als (zee)dijken elders in het land. De indeling luidt als volgt:

- Kernzone:
 - Dit is gedefinieerd als de ontwerpafslagzone en het daaraan aansluitende grensprofiel. Over het algemeen vormt de duinvoet (eventueel inclusief strandhoofden/paalrijen) de zeewaartse grens van de kernzone.
- Beschermingszones
 - De landwaartse beschermingszone valt samen met de reservestrook en een deel van de invloedsstrook. De zeewaartse beschermingszone bestaat uit het strand en het meest landwaartse deel van de vooroever.
- Buitenbeschermingszones
 - De landwaartse buitenbeschermingszone omvat het deel van de keurzone tussen de grens van de beschermingszone en de landwaartse grens van de keurzone. De zeewaartse buitenbeschermingszone bestaat uit het meest zeewaartse deel van de vooroever.

Dijken (primair en regionaal)

Een dijk bestaat uit een drie verschillende zones. Elke zone kent zijn eigen geboden en verboden:

- Kernzone:
 - De kernzone omvat het feitelijke dijklichaam of waterkerende constructie + 5 meter aan weerszijden.
- Beschermingszone:
 - De beschermingszone loopt vanaf de grens van de kernzone. De breedte van de binnendijkse beschermingszone bedraagt voor zowel een primaire, als een regionale waterkering 5 meter. De breedte van de buitendijkse beschermingszone bedraagt voor een primaire waterkering 45 meter; regionale waterkeringen beschikken niet over een buitendijkse beschermingszone.
- Buitenbeschermingszone:
 - De buitenbeschermingszone loopt vanaf de grens van de beschermingszone. De breedte van een binnendijkse buitenbeschermingszone bedraagt 50 meter voor een primaire waterkering, en 15 meter voor een regionale kering. De breedte van een buitendijkse buitenbeschermingszone bedraagt voor een primaire waterkering 50 meter; regionale waterkeringen beschikken niet over een buitendijkse buitenbeschermingszone.

Hoge gronden

Natuurlijke hoge delen van Nederland die niet overstromen bij maatgevend hoogwater.

Inundatie

Overstromen van een gebied.

Keur

Verordening met strafbepaling van een waterschap.

Legger

Document waarin is omschreven waaraan de (primaire) waterkering moet voldoen naar richting, vorm, afmeting en constructie en waarin de keurbegrenzings worden weergegeven.

Maatgevende hoogwaterstand (MHW)

Ontwerppeil volgens de norm van art. 3.2. van de Wet op de waterkering.

Overhoogte

Extra hoeveelheid grond die wordt aangebracht met het doel om na zetting van de ondergrond het gewenste profiel te bereiken.

Planperiode

Periode (voor dijken meestal 50 jaar) waarvoor de voorziene wijzigingen in omstandigheden worden meegenomen in het ontwerp van een waterkering.

Primaire waterkering

Waterkering die beveiliging biedt tegen overstroming doordat deze ofwel behoort tot het stelsel dat een dijkkringgebied omsluit, ofwel voor een dijkkringgebied is gelegen.

Profiel van vrije ruimte

Vrij te houden ruimte voor het blijvend kunnen realiseren van de waterkerende functie van een kering, ook in de toekomst.

Uiterwaard

Deel van de rivierbedding tussen zomerbed en bandijk (winterbed).

Voorliggende waterkering

Voorliggende waterkeringen beschermen buitendijks gelegen gebied tegen hoogwater en zorgen voor een vermindering van de belasting op de achterliggende primaire waterkeringen.

Winterbed

Dwarsprofiel van de rivier tussen het zomerbed en de waterkering.

Zetting

Zakking van grond, hoofdzakelijk ten gevolge van een bovenbelasting.

Bijlage 2 Inhoud legger en beheersregister

Inhoud legger

Onderdeel legger	Inhoud	voorkeurschaal
Situatiekaart	<ul style="list-style-type: none">• topografische gegevens• kernzone• beschermingszone• constructieve elementen• plaats Leggerprofielen• evt. begrenzing pipingbermen	1:1.000
Leggerdwarsprofiel	<ul style="list-style-type: none">• maatgevende ontwerpwaterstand• kruinhoogte• kruinbreedte• taludhelling• hoogteen breedte onderberm• constructieve elementen• bijzondere constructies• sloten• referentielijn (t.o.v. NAP)• grens kernzone• grens keurzone	1:200
Leggerlengteprofielen	<ul style="list-style-type: none">• ontwerphoogte referentielijn• maatgevende ontwerpwaterstand• plaats ontwerpprofielen• plaatsaanduiding	1:1.000/100
Administratieve gegevens	<ul style="list-style-type: none">• dijkkringnummer• naam waterkering• status waterkering• type waterkering• constructieve elementen• sectie- en dijkvakgegevens	

Inhoud beheersregister

Voor het bepalen van het waterkerend vermogen bevat het beheersregister onder andere ook de volgende gegevens:

- situatietekeningen;
- lengte- en dwarsprofielen, inclusief profiel van vrije ruimte;
- invloedszones;
- beheersovereenkomsten;
- een overzicht van instanties/personen die zorgen voor bediening van kunstwerken en afsluiting van duikers;
- leidingen en coupures;
- het bedienings- en afsluitingsregime.

Inhoud kaarten van het beheersregister

Onderdeel beheersregister	Inhoud	voorkeurschaal
Situatiekaart	<ul style="list-style-type: none"> ● topografische gegevens • teenlijnen • taludlijnen • op- en afritten • invloedszones • profiel van vrije ruimte • aanduiding beheersovereenkomsten ● constructies ● kadastrale kabel- en leiding gegevens • hoogtecijfers • dijkpalen en plaats registerprofielen • ligging teen- en woningdrainage 	1:1.000
Registerdwarsprofiel	<ul style="list-style-type: none"> ● actuele profielen • optioneel: maatbalk, referentielijn, dijkopbouw (zand/kleikern) • gewenst: profiel vrije ruimte 	1:200
Registerlengteprofiel	<ul style="list-style-type: none"> • referentielijn: te genereren uit beschikbare lengteprofielen • geotechnisch: bodemopbouw tot pleistocene ondergrond 	1:1.000/100
Administratieve gegevens	<ul style="list-style-type: none"> ● onderhoudsplichtigen ● onderhoudsverplichtingen ● uitgevoerd onderhoud ● kabels en leidingen ● eigendoms- en pachtgegevens ● vergunningen ● kunstwerken • bedieningsregime kunstwerken • coupures 	

Bijlage 3 BBP-producten Waterkeringszorg

In onderstaande tabel staat een overzicht van de Beleidsproducten en de daaraan gekoppelde Beheersproducten die het BBP onderscheidt binnen de waterkeringszorg. De indeling van het dynamisch deel sluit aan op de beleidsproducten.

Beleidsprodukt	Beheersprodukt
1. Planvorming waterkeringszorg	a. Strategische plannen waterkeringszorg
	b. Uitvoeringsplan
	c. Voortgangsrapportage plannen
	d. Planvorming verwerving eigendom, beheer en onderhoud
	e. Reacties op en inbreng bij strategische plannen van derden
2. Beheer en onderhoud waterkeringen	a. Keur
	b. Legger
	c. Beheersregister
	d. Aanleg/verwerving waterkeringen
	e. Onderhoud waterkeringen
	f. Veiligheidstoetsing
3. Muskusratbestrijding	a. Muskusratbestrijding
4. Bewaking waterkering	a. Beheer en onderhoud dijkbewakingsmateriaal
	b. Dijkbewaking/calamiteitenbestrijding
5. Voorzieningen verwante belangen	a. Voorzieningen verwante belangen waterkeringszorg
6. Vergunningen/keurontheffingen waterkeringszorg	a. Vergunningen/keurontheffingen
	b. Gedoogbeschikkingen
7. Handhaving waterkeringszorg	a. Preventieve handhaving
	b. Repressieve handhaving (opsporing)
	c. Repressieve handhaving (bestuursrechtelijke maatregelen)
8. Omslagheffing waterkeringszorg	a. Kostentoedeling en classificatie
	b. Tarieven en belastingverordening
	c. Omslagbestand
	d. Aanslagoplegging
	e. Bezwaar- en beroepsschriften
9. Invordering omslag waterkeringszorg	a. Invordering aanslagen en omslagdebiteurenadministratie
	b. Kwijtschelding
	c. Aanmaning/dwanginvordering

Bijlage 4 Referenties en onderliggende nota's

1. Integraal Waterbeheersplan Zuid-Holland Zuid, 1992,
2. Het Beleids- en Beheerproces bij waterschappen, visie van de Unie van Waterschappen op de integrale sturing en beheersing van waterschappen, 1996, Unie van Waterschappen
3. Het Beleids- en Beheerproces bij waterschappen, Producten voor sturing van het beleid en beheersing van de bedrijfsvoering, tussenrapportage uit het BBP-project over invulling van de procesbenadering, 1996, Unie van Waterschappen
4. Beheersplan Waterkering Texel, 1999, Rijkswaterstaat dienstkring Texel
5. Regionaal Beheersplan Nat, 1998, Rijkswaterstaat, directie Zeeland
6. Grondslagen voor waterkeren, 1998, Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen.
7. Kustverdediging na 1990, 1989, Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat.
8. Bouwbeleid primaire waterkeringen (niet waterkerende bouwwerken). Onderdeel beheersplan waterkeringen, concept, juni 1999, Waterschap De Groote Waard.
9. Beheersplan Waterkeringen, Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch, juni 1998.
10. Nota eigendommen, Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch, juni 1998.
11. Ontheffingverlening en handhaving waterkeringen, Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch, juni 1998.
12. Leidraad Toetsing op Veiligheid, Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen, augustus 1999.

